

2831

ที่ ๑

ท้องใน การถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
ของ วุฒิสภา

วันอาทิตย์ที่ 6 พฤศจิกายน 2537

ณ วัดไชโยวรวิหาร อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961122999

ที่ระลึก

เนื่องใน การถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
ของ วุฒิสภา

วันอาทิตย์ที่ 6 พฤศจิกายน 2537

ณ วัดไชโยวรวิหาร อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

จัดทำโดย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
พฤศจิกายน 2537

พิมพ์ที่ กองการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คำนำ

หนังสือฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึก ในพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
ในนามวุฒิสภา ประจำปี 2537 ซึ่งมี ฯพณฯ นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานวุฒิสภา
พร้อมด้วยสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองของวุฒิสภา ข้าราชการ
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และแขกผู้มีเกียรติ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เป็นผู้แทนพระองค์ในการถวายผ้าพระกฐิน แต่
พระภิกษุสงฆ์ ที่จำพรรษา ณ วัดไชโยวรวิหาร อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง ในวัน
อาทิตย์ที่ 6 พฤศจิกายน 2537 เวลา 10.00 นาฬิกา

หนังสือเล่มนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี ก็ด้วยความร่วมมือ ของข้าราชการ
กอง ศูนย์ต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่ได้รวบรวมเนื้อหา จัดทำ
ต้นฉบับและรูปเล่ม จนกระทั่งถึงการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มสมบูรณ์ และขอขอบคุณ
สภาทนายความ ที่ได้อนุเคราะห์เนื้อหาบางส่วน

โอกาสนี้ขอคุณงามความดี จงบันดาลให้ท่าน ประสบแต่ความสุข ความ
เจริญสืบไป

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

พฤศจิกายน 2537

สารบัญ

ประวัติ พระวิหาร, พระอุโบสถ, พระวิหารหลวงพ่อโต วัดไชโยวรวิหาร อ.ไชโย จ.อ่างทอง	1
---	---

ประวัติ ฯพณฯ นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานวุฒิสภา	17
ประวัติ นายอาษา เมฆสวรรค์ รองประธานวุฒิสภา คนที่ 1	23
ประวัติ พลเอก วิชิต บุญยะวัฒน์ รองประธานวุฒิสภา คนที่ 2	25

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ	โดยณรงค์ รุ่งศรี	27
ความรู้เกี่ยวกับที่ดิน	โดยอดิรัช โมณานนท์	35
เช่านา	โดยเกษม สรศักดิ์เกษม	59

การถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของวุฒิสภา พ.ศ. 2536	65
--	----

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	
- ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	73
- สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	75
- การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534	80

ประวัติ

พระวิหาร, พระอุโบสถ, พระวิหารหลวงพ่อโต วัดไชโยวรวิหาร อ.ไชโย จ.อ่างทอง

วัดไชโย เดิมเป็นวัดราษฎร์สามัญ หาได้มีชื่อเสียงอย่างใดไม่ สืบไม่ได้
 ความว่าผู้ใดเป็นผู้สร้าง เพราะเป็นวัดเก่าแก่มาช้านานเพิ่งจะมาปรากฏชื่อเสียงเป็น
 ที่รู้จักของบุคคลทั่วไป เมื่อครั้ง สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี เจ้าอาวาส
 วัดระฆังโฆสิตาราม มาสร้างพระพุทธรูปใหญ่ขึ้นในสมัยของพระบาทสมเด็จพระ
 พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) มาสร้างพระพุทธรูปขึ้นนั้น ได้ทำอยู่เป็น 2 ครั้ง
 ครั้งแรก สร้างเป็นพระพุทธรูปนั่งขนาดใหญ่โตมาก ใช้วิธีก่ออิฐก่อดิน แต่
 แล้วก็หักพังทลายลงในไม่ช้า

ครั้งที่สอง ก็ก่อเช่นนั้นเหมือนกัน แต่ลดขนาดให้เล็กลงกว่าครั้งแรก ถึง
 กระนั้นก็ยังนับว่าใหญ่มากอยู่นั่นเอง ครั้งนี้ก่อได้สำเร็จ ไม่สู้ประณีตเกลี้ยงเกลา

นัก เป็นพระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิถือปูนขาวไม่ปิดทอง นั่งอยู่กลางแจ้งมองเห็นได้จากที่ไกล

ต่อมา ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยารัตนบดินทร์ (บุญรอด) ที่สมุหนายก สำเร็จราชการกรมมหาดไทย ขึ้นมาเป็นแม่กองปฏิสังขรณ์วัดไชโยขึ้นใหม่ทั่วพระอาราม (เช่น พระวิหาร, พระอุโบสถ) เมื่อปีกุน พ.ศ. 2430

เมื่อมีการสร้างพระวิหารก็จำเป็นต้องมีการกระทุ้งราก พระพุทธรูปใหญ่ ๓ องค์ การกระเทือนไม่ได้ก็พังลง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับสร้างพระพุทธรูปใหม่เป็นของหลวงทดแทนพระพุทธรูปที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) ได้สร้างขึ้น มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประดิษฐวรการ นายช่างปั้นพระพุทธรูป ๒ พระหัตถ์ยอดเยี่ยมในสมัยนั้นขึ้นมาช่วยด้วย

พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าประดิษฐวรการพิจารณาว่า ความเหนียวของอิฐปูนคงจะไม่พอ จึงตกลงรื้อออกใหม่หมดทั้งองค์ วางรากฐานการก่อสร้างใหม่ ครั้งนี้ใช้โครงเหล็กมัดเป็นโครงรัดอิฐปูนไว้ภายใน เหมือนกับร่างที่มีกระดูก ลดขนาดให้เล็กลงเหลือเท่าที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ โดยมีขนาดหน้าตักกว้าง 8 วา 6 นิ้ว สูงสุดยอดพระรัศมี 11 วา 1 ศอก 7 นิ้ว

เจ้าพระยารัตนบดินทร์ (บุญรอด) ดำเนินการปฏิสังขรณ์วัดไชโยด้วยการกระทำใหม่หมดทุกอย่างทั่วทั้งพระอาราม มีการสร้างโบสถ์เป็นมุขลดยื่นออกมาข้างหน้า สร้างศาลารายรอบพระวิหารรวม 4 หลัง สร้างกำแพงแก้วเป็นเขตพุทธาวาส สร้างกุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญ หอสวดมนต์ หอระฆัง ศาลารายกลางวัด ศาลาท่าน้ำ เสร็จบริบูรณ์เมื่อมีมะแม พ.ศ. 2437 รวมเวลาปฏิสังขรณ์อยู่นานถึง 8 ปี

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อยู่ในฐานะของวัดไชโยขึ้นเป็นพระอารามหลวง ตั้งแต่ปีต้นของการปฏิสังขรณ์นั้น แล้วพระราชทานพระนามพระพุทธรูปที่สร้างขึ้น

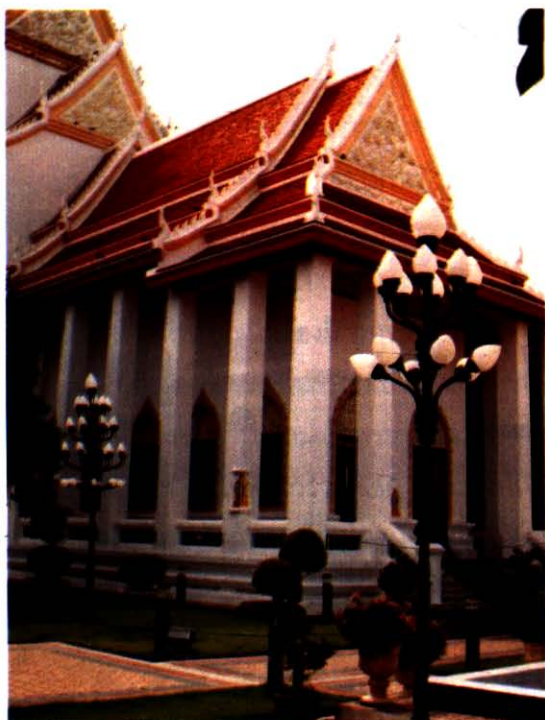
พระวิหาร

พระมหาพุทธพิมพ์

นี้ว่า "พระมหาพุทธพิมพ์"

ฝาผนังในพระอุโบสถเป็นแบบรัตนโกสินทร์ตอนกลาง มีภาพวาดประวัติพระพุทธรเจ้า และเทพชุมนุม สำหรับพระพุทธรูปพระประธานในพระอุโบสถทรงเครื่องรัตนโกสินทร์ตอนกลาง

พระอุโบสถ

ภายในพระอุโบสถ

เมื่อปี พ.ศ. 2531 วัดไชโยวรวิหาร ได้ทำการปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปพระมหาพุทธพิมพ์ซึ่งได้ชำรุด เพราะปูนที่ปั้นพอกไว้ได้เสื่อมสภาพ เนื่องจากได้ทำการก่อสร้างมาเป็นเวลาถึง 120 ปีแล้ว ประกอบกับเมื่อ 60 ปีล่วงมาแล้วเจ้าอาวาสรูปหนึ่งได้ทำการขุดลอกทองคำที่ปิดองค์พระไว้ตั้งแต่ครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยจะทำการปิดทองเสียใหม่ แต่เกิดมรณภาพเสียก่อน จึงปล่อยองค์พระไว้โดยมิได้ปิดทองมาเป็นเวลา 60 ปี ดังนั้น เจ้าอาวาสปัจจุบัน พระครูพุทธพิมพ์พานุรักษ์ (พระวิสิฐนิมมานการ ฉายาปัจจุบัน) ได้เชิญชวนพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันบริจาคเงิน เพื่อปิดทองพระพุทธรูปจนสำเร็จ โดยมีคหบดีซึ่งเป็นคนอ่างทอง ชื่อ ดร. เถลิง เหล่าจินดา ได้มีจิตศรัทธาบริจาคเงิน 3,750,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการปิดทองพระพุทธรูปพระมหาพุทธพิมพ์ ซึ่งบัดนี้ได้ทำการปิดทองทั้งองค์เสร็จเรียบร้อยแล้ว

ประชาชนจังหวัดอ่างทอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี เป็นผู้ได้มาสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่วัดไชโยวรวิหารได้ และได้บรรจุพระเครื่องที่มีความศักดิ์สิทธิ์และมีชื่อเสียงที่เรียกว่า พระสมเด็จเกษไชโยไว้ในองค์พระหลวงพ่โต ปัจจุบันได้มีพุทธศาสนิกชนจากทุกสารทิศเดินทางหลั่งไหลมานมัสการหลวงพ่พระมหาพุทธพิมพ์ และสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี เป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อเป็นอนุสรณ์และให้เป็นไปตามสมณานามของท่านที่ทุกคนเรียกท่านว่าหลวงพ่โต และตามประวัติของท่าน มักจะทำการสร้างพระพุทธรูปที่มีขนาดใหญ่โต ซึ่งพุทธศาสนิกชนเรียกว่าหลวงพ่โตทุกแห่ง และเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอ่างทอง จึงได้ร่วมกันจัดสร้างพระรูปหล่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี เป็นเนื้อโลหะ มีขนาดหน้าตักกว้าง 5 เมตร สูง 7 เมตร หน้า 10 ตัน ซึ่งจะเป็นพระรูปหล่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

ในการกระทำพิธีเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี

พระวิหารหลวงพ้อโต

พระรูปสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี

ประชาชนจังหวัดอ่างทอง มีความเห็นพ้องต้องกันว่า เพื่อเป็นสิริมงคล ทำให้เกิด ความศักดิ์สิทธิ์ ความศรัทธา และเป็นประวัติศาสตร์ต่อไปในอนาคต จึงได้กราบ ทูลเชิญเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นองค์ ประธานเททองหล่อพระรูปสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ที่มีขนาดใหญ่ ที่สุดในประเทศไทย ณ วัดไชโยวรวิหาร ในวันที่ 14 ตุลาคม 2533 เวลา 14.15 นาฬิกา ซึ่งเป็นวันตรงกับวันงานประจำปี เดือน 11 และในปี พ.ศ. 2534 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงมาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ พระวิหารครอบรูปหล่อองค์สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี

ประตูทางเข้าพระวิหารหลวงพ่อโตบานใหญ่เขียนลายรดน้ำศิลปะในสมัย ออยุธยา เมื่อดำเนินการก่อสร้างเสร็จ จึงเปิดให้พุทธศาสนิกชนเข้าชมสักการและ กราบไหว้ได้

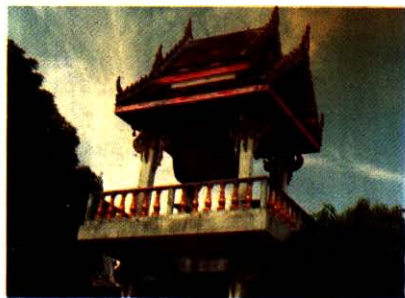
ประตูทางเข้าพระวิหารหลวงพ่อโต

บานหน้าต่างภายในพระวิหารหลวงพ่อโต

พระมณฑป

หอกลอง

ศาลาการเปรียญ

ศาลารายรอบพระวิหาร

กำแพงแก้ว

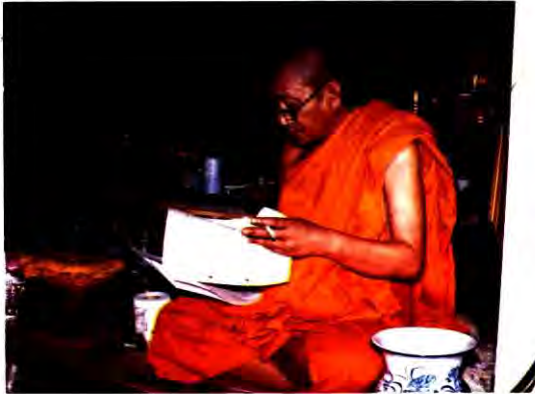
พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ซากเรือโบราณที่ขุดได้จากบริเวณหน้าวัด

**ประวัติพระสังฆาธิการ
เพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์**

ชื่อ	พระวิสิฐนิมมานการ
ฉายา	จันทวณฺโณ
อายุ	54
พรรษา	34
วิทยฐานะ	น.ธ.เอก ป.ธ. 3 วัดไชโยวรวิหาร ต.ไชยภูมิ อ.ไชโย จ.อ่างทอง
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง	เจ้าอาวาสวัดไชโยวรวิหาร พระอารามหลวง เจ้าคณะอำเภอไชโย และประธานหน่วย อบรมประชาชนประจำอำเภอไชโย
สถานะเดิม	ชื่อ แฉล้ม นามสกุล รสโอชา เกิดวันอังคาร แรม 8 ค่ำ เดือน 5 ปีมะโรง วันที่ 30 เมษายน 2483 บิดาชื่อ โห้ มารดาชื่อ แป้งรำ

บรรพชา	บ้านเลขที่ - หมู่ที่ - ต.บ้านนา อ.มหาราช จ.พระนครศรีอยุธยา วันพุธ ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 4 ปีมะเส็ง วันที่ 10 มีนาคม 2497 ณ วัดรุ่ง ต.บ้านรี อ.เมือง จ.อ่างทอง พระอุปัชฌาย์ พระครูวิบูลิวชิการกิจ วัดรุ่ง เจ้าคณะตำบลบ้านอิฐ อ.เมือง จ.อ่างทอง
วิทยฐานะ/ วุฒิทางการศึกษา	ทางธรรม น.ธ.เอก, ป.ธ. 3 ทางโลก ป.4
สถานที่ทำงาน	วัดไชโยวรวิหาร หมู่ที่ 3 ต.ไชโย อ.ไชโย จ.อ่างทอง
สมณศักดิ์	เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ที่ พระวิสิฐนิมมานการ

ผลงาน พระวิสิฐนิมมานการ เจ้าคณะอำเภอไชโย

1. **ด้านการปกครอง** ท่านยึดหลักการครองตน ครองคน และครองงาน ดังนี้ คือ เป็นผู้มีความประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ภิกษุสามเณร และประชาชนโดยทั่วไป เป็นผู้มีความเมตตากรุณา ดูแลความทุกข์สุขของภิกษุสามเณรและประชาชนอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ท่านปฏิบัติงานด้วยความอุตสาหะ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม การทำงานทุกครั้งจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้า จนทำให้วัดไชโยวรวิหารเป็นที่รู้จักของบุคคลโดยทั่วไป

2. **งานด้านการศึกษา** ท่านให้การสนับสนุนด้านการศึกษาอย่างดียิ่งเยี่ยม เช่น มอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กยากจน บริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือด้านการศึกษา อาทิ สร้างอาคารกีฬาให้แก่โรงเรียนวัดไชโย ซื้อมอเตอร์ยานให้เด็กที่ยากจนบ้านอยู่ไกล

โรงเรียนวัดไชโย

โรงเรียนพระปริยัติธรรม

ได้ยืมใช้ นอกจากนี้ ยังบริจาคทรัพย์และอุปกรณ์การศึกษาให้แก่สถาบันการศึกษา อื่นๆ อีก เช่น วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยเทคนิค โรงเรียนราชสถิตยวิทยา เป็นต้น ท่านให้การสนับสนุนจนสามารถตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ

ขึ้นได้ เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรได้รู้เรียนมีวิชาความรู้ทั้งทางธรรมและทางโลก ได้อย่างดี

3. งานด้านเผยแผ่ ท่านได้ส่งเสริมให้มีการเผยแผ่ธรรมะ โดยให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในปกครองได้ออกเผยแผ่เป็นทูตทางธรรมะ ตลอดจนองค์ท่านเองก็เป็นผู้หนึ่งที่เป็นวิทยากรในการอบรมประชาชนในที่ต่าง ๆ ทำให้ประชาชนในเขตปกครองของท่านอยู่กันอย่างสงบสุข

4. งานด้านสาธารณูปการ ท่านได้ส่งเสริมให้มีการพัฒนาภายในวัด ซ่อมแซมกุฏิที่ชำรุด ซ่อมพระวิหารและอุโบสถ ทำการปรับปรุงให้ทุกอย่างอยู่ในสภาพที่ดีเป็นศิริมงคลแก่ผู้พบเห็นโดยทั่วไป นอกจากนี้ ยังเชิญชวนประชาชนโดยทั่วไปร่วมบริจาคทรัพย์ซื้อที่ดินเชื่อมต่อสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา หน้าวัดไชโย เพื่อสะดวกต่อการสัญจรไปมาของประชาชนในเขตนี้และบริเวณใกล้เคียงได้สำเร็จ

5. งานพิเศษ นอกเหนือจากงานด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีงานอีกส่วนที่ท่านได้ทำอย่างสม่ำเสมอ คือ งานพิเศษ เช่น การจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการศึกษา การรับบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือประชาชนในที่ต่าง ๆ ที่พบกับภัยธรรมชาติ ฯลฯ จนทำให้ท่านได้รับใบประกาศเกียรติคุณ และโล่ จากสถานที่ราชการต่าง ๆ มากมาย เช่น ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจากคุณหญิงบุญเรือน ชุณหะวัณ เป็นต้น

ทำเนียบเจ้าอาวาสวัดไชโยวรวิหาร

1. พระครูมหาพุทธพิมพ์ภิบาล (เกตุ ปธ. 3)	พ.ศ. 2438-2441
2. พระครูมหาพุทธพิมพ์ภิบาล (เพิ่ม)	พ.ศ. 2441-2463
3. พระสมุห์เรียบ (ผู้รักษาการเจ้าอาวาส)	พ.ศ. 2463-2469
4. พระมหาชั้น (ผู้รักษาการเจ้าอาวาส)	พ.ศ. 2469-2470
5. พระครูมหาพุทธพิมพ์ภิบาล (พัน)	พ.ศ. 2470-2475
6. พระมหาพุทธพิมพ์ภิบาล (วร)	พ.ศ. 2475-2509
7. พระมหาพุทธพิมพ์ภิบาล (เชื่อม ชินวิโส)	พ.ศ. 2509-2528
8. พระครูพุทธพิมพ์พานรักษ์ (แฉล้ม จนทวณฺโณ)	พ.ศ. 2529- ปัจจุบัน

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

ประวัติ
 ๖พณฯ นายมีชัย ฤชุพันธุ์
 ประธานวุฒิสภา

เกิด

2 กุมภาพันธ์ 2481

การศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญาโท ทางกฎหมายเปรียบเทียบจาก
SOUTHERN METHODIST
UNIVERSITY สหรัฐอเมริกา
- ปริญญาเอกทางกฎหมาย (กิตติมศักดิ์)
จากมหาวิทยาลัยอดัมสัน ฟิลิปปินส์
- ฝึกงานในโครงการ Legislative
Internship Program ของ รัฐสภาเท็กซัส

คู่สมรส

บุตร

ที่อยู่

สหรัฐอเมริกา

คุณหญิงอัมพร ฤชุพันธุ์

นางสาวมยุระ ฤชุพันธุ์

นางสาวมธุรส ฤชุพันธุ์

29/265 เมืองทองธานี ถนนแจ้งวัฒนะ

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี โทร. 5032652

FAX. 5032653

ตำแหน่งหน้าที่ในอดีต

ราชการประจำ

2512 - 2517

เลขานุการกรมการร่างกฎหมาย

ประจำสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2517 - 2521

เลขานุการกรมการร่างกฎหมายเอก

2521 - 2523

ผู้อำนวยการกอง กองยกร่างกฎหมาย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2523 - 2526

กรมการร่างกฎหมายประจำ (นิติกร 10)

ราชการการเมือง

2516 - 2523

ที่ปรึกษากฎหมายของนายกรัฐมนตรี

2517 - 2519

ประจำสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี

2520 - 2523

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ฝ่ายการเมือง

2520 - 2521

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

2523 - ม.ค. 2533

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

2533 - 2534

สมาชิกวุฒิสภา

6 มี.ค. 2534 - 10 มิ.ย. 2535

รองนายกรัฐมนตรี

ตำแหน่งหน้าที่ราชการในปัจจุบัน

- ประธานวุฒิสภา

ราชการพิเศษในอดีต

- กรรมการร่างกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ทรงคุณวุฒิ
- กรรมการจัดทำพจนานุกรมทางกฎหมาย ราชบัณฑิตยสภา
- ประธานที่ปรึกษาากิตติมศักดิ์ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวภูเก็ตวาระปี 2537 - 2539
- กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2521
- กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2534
- กรรมการวิสามัญ พิจารณาร่างกฎหมาย ฉบับต่าง ๆ
- ประธานคณะกรรมการว่าด้วยการค้าพัสดุ
- ประธานคณะกรรมการคอมพิวเตอร์ของรัฐ
- รองประธานคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ
- รองประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
- รองประธานคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจแห่งชาติ
- รองประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์แห่งชาติ
- รองประธานคณะกรรมการสร้างงานในชนบท

- รองประธานคณะกรรมการกลั่นกรองงาน-
บริหารงานบุคคลของรัฐ
- รองประธานคณะทำงานพิจารณาทบทวน-
มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการใช้
และกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- รองประธานคณะกรรมการประสานงาน
วุฒิสภา
- รองประธานคณะกรรมการประสานงาน
สภาผู้แทนราษฎร
- ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณา
ปรับปรุงโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม
- ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาปัญหา-
หนี้สินของรัฐวิสาหกิจ
- ประธานคณะอนุกรรมการกองทุนพัฒนา-
ชนบท
- ประธานคณะอนุกรรมการประสานแผน
ในระดับชาติและแผนส่วนภูมิภาค
- ประธานคณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงาน-
ดีเด่นของชาติ
- รองประธานคณะกรรมการบริหารโครงการ-
พัฒนาประสิทธิภาพ การวางแผนตำบลและ
อำเภอ (พปต.)
- กรรมการคณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ
- กรรมการคณะรัฐมนตรีฝ่ายสังคม

บรรยายพิเศษ

- กรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน (กรอ.)
- กรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ
- กรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
- กรรมการพิจารณาการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นสายสะพาย
- กรรมการในคณะกรรมการนโยบายและมาตรการข้าว
- กรรมการในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- กรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำแร่ และนำแร่หลบหนีออกนอกประเทศ
- กรรมการในคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
- กรรมการในคณะกรรมการพัฒนาวิชาชีพประชาชาติเพื่อการส่งออก
- "กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงาน" ในโครงการพัฒนา และเตรียมผู้บริหาร ให้แก่นักศึกษา MINI MBA. ณ มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2535
- "ประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการทหาร" ให้แก่นักศึกษาวิทยาลัยรุ่นที่ 34 ประจำปีการศึกษา 2535-2536 ณ วิทยาลัยเสนาธิการทหาร เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2535

- "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" ให้แก่นักศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหาร รุ่นที่ 35 ณ สถาบันการศึกษาทหาร วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2536
- "กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงาน" ในโครงการพัฒนาและเตรียมผู้บริหาร ให้แก่นักศึกษา MINI MBA. ณ มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2536

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ

- 2511 จัตุรตาภรณ์มงกุฎไทย
- 2512 ตริตาภรณ์มงกุฎไทย
- 2517 ตริตาภรณ์ช้างเผือก
- 2519 ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
- 2521 ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
- 2523 ประถมาภรณ์ช้างเผือก
- 2524 มหาวชิรมงกุฎ
- 2525 มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- 2532 ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ
- 2537 ทุตติยจุลจอมเกล้า

ประวัติ
 นายอาษา เมฆสวรรค์
 รองประธานวุฒิสภา คนที่ 1

เกิด

วันที่ 28 มกราคม 2468

การศึกษา

- ธรรมศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
- ประกาศนียบัตรทางรัฐประศาสนศาสตร์
- ปริญญาโท และปริญญาเอก (การบริหารและการปกครอง) มหาวิทยาลัยอินเดียนา สหรัฐอเมริกา
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 19

ประสบการณ์

2504 - 2508

- อาจารย์ประจำ คณะรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2509 - 2529

- นายอำเภอ ปลัดจังหวัด นายกเทศมนตรี

- รองผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพ-ธนบุรี

- ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัด
สุโขทัย

- ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

- หัวหน้ากอง รองอธิบดีกรมการปกครอง

- รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

- ประธานคณะที่ปรึกษากระทรวงมหาดไทย

2529 - 2531

- รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง

2516 - 2517

- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

2528 - 2534

- สมาชิกวุฒิสภา

2534 - 2535

- รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่ 1

2535 - ปัจจุบัน

- รองประธานวุฒิสภา คนที่ 1

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ม.ป.ช., ม.ว.ม.

เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น 3

ประวัติ
พลเอก วิชิต บุณยะวัฒน์
รองประธานวุฒิสภา คนที่ 2

เกิด

วันที่ 9 มิถุนายน 2474

การศึกษา

- วท.บ. (ทบ.) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
- โรงเรียนเสนาธิการทหารบกสหรัฐอเมริกา
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 28

ประสบการณ์

- ผู้อำนวยการสำนักงานสารนิเทศ
- เจ้ากรมข่าวทหาร

- 2530 - 2534
- 2534 - 2535
- 2535 - ปัจจุบัน
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์**
- หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการ
ประจำ ผบ.ทหารสูงสุด
ประจำกองบัญชาการทหารสูงสุด
 - สมาชิกวุฒิสภา
 - รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
คนที่ 2
 - รองประธานวุฒิสภา คนที่ 2
ม.ป.ช., ม.ว.ม.
เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้นที่ 3

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ

ณรงค์ รุ่งศรี **

บทที่หนึ่ง

ท่านที่ได้ติดตามอ่านหนังสือเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย เมื่ออ่านมาถึงส่วนนี้ย่อมจะต้องผ่านส่วนความผิดอื่น ๆ มากมาแล้ว ซึ่งส่วนนี้จะเป็นการผิดประเภทเล็กน้อย ซึ่งในภาษากฎหมายเรียกว่า "ลหุโทษ" คือ ความผิดมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน และปรับไม่เกิน 1,000.- บาท

ความผิดลหุโทษ ที่จะกล่าวต่อไปนี้จะกล่าวเฉพาะความผิดในประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น เนื่องจากยังมีความผิดประเภทเล็กน้อยที่อยู่ในกฎหมายอื่นอีกมาก เช่นกฎหมายรักษาความสะอาด กฎหมายการพนัน หรือในกฎหมายเกี่ยวกับการก่อสร้าง เป็นต้น แต่ในความผิดใดก็ตาม ที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000.- บาท หรือทั้งปรับทั้งจำ ถือว่าเป็นความผิดลหุโทษทั้งสิ้น

ในความผิดทั่วไป ถือว่าคนกระทำความผิดจะต้องกระทำโดยเจตนา คือตั้งใจกระทำความผิดจึงจะมีความผิด แต่ในความผิดลหุโทษ แม้จะไม่ตั้งใจกระทำความผิด แต่เกิดมีการกระทำที่เข้าบัญญัติแห่งกฎหมายว่าเป็นความผิด ถือว่าต้องรับโทษในความผิดลหุโทษแล้ว

ที่กล่าวมาในวรรคก่อนนั้น ถือว่าความผิดลหุโทษเกิดง่าย เพราะขนาดไม่ตั้งใจยังผิด ดูราวกับว่าจะหนักหนากว่าความผิดอื่น แต่ความจริงความผิดลหุ

** กรรมการรรมราชทนายความ อนุกรรมการโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย สภานายความ

โทษมีการได้รับการผ่อนปรนจากกฎหมายหลายประการ กล่าวคือ ในความผิดทั่วไป แม้แต่กระทำความผิดยังไม่สำเร็จ คือ แค่พยายามกระทำความผิดก็มีโทษแล้ว โดยกฎหมายให้รับโทษสองในสามส่วน แต่ลหุโทษ ถือว่าพยายามไม่มีความผิดจะต้องรับโทษ นี่ก็เป็นประโยชน์ประการหนึ่ง และยังมีประโยชน์อื่นอีก คือในความผิดทั่วไป ผู้สนับสนุนจะต้องรับผิดร่วมกับผู้กระทำความผิด แต่ลหุโทษ ผู้สนับสนุนไม่ต้องรับโทษ นี่ก็เป็นอันสงฆ์อีกประการหนึ่งของลหุโทษ

นอกจากนี้โดยทั่วไป คนที่กระทำความผิดครั้งหนึ่งแล้ว ยังกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันซ้ำอีก กฎหมายมักจะเพิ่มโทษจนไม่เข็ดหลาบ แต่กฎหมายจะมีการยกเว้นไว้ว่า หากการกระทำความผิดเดิมเป็นการกระทำความผิดลหุโทษ ไม่ถือว่าเป็นเหตุให้มีการเพิ่มโทษ ดังนี้เป็นต้น

ท่านผู้อ่านจะเห็นว่าความผิดลหุโทษ มีทั้งข้อดีและข้อเสีย มีข้อดี คือไปพร้อมกับเขาโดยเป็นผู้สนับสนุนก็ไม่ต้องรับโทษ ทำยังไม่สำเร็จเพียงเข้าขั้นพยายามก็ไม่ต้องรับโทษเช่นเดียวกัน แต่ข้อเสียคือแม้กระทำโดยไม่มีเจตนา ก็ถือว่าเป็นความผิดเสียแล้ว ดังนั้น ทางที่ดีที่สุดเมื่อรู้แล้วก็ไม่ควรกระทำความผิดเสียเลยจะดีที่สุด

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการกระทำความผิดแล้ว หากเป็นความผิดลหุโทษ การดำเนินคดีก็เช่นเดียวกับคดีทั่วไป เพียงแต่พนักงานสอบสวนจะควบคุมตัวไว้ได้ น้อยกว่าความผิดที่มีโทษหนัก และการดำเนินคดีที่ดำเนินคดีที่ศาลแขวงเท่านั้น นอกจากนี้ในจังหวัดที่ยังไม่มีศาลแขวง จึงถูกดำเนินคดีที่ศาลจังหวัด แต่สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร มีศาลแขวงครบทุกเขตในการดำเนินคดีความผิดลหุโทษแล้ว

ความผิดลหุโทษ มีข้อดีอีกประการหนึ่งคือ หากกระทำความผิดแล้วสามารถหลบหนีตำรวจไปได้ หนีอยู่เกิน 1 ปี ก็สามารถออกมาสู่หน้าตำรวจได้แล้ว เพราะมีอายุความดำเนินคดีเพียง 1 ปี เท่านั้น ส่วนคดีอื่นๆ อาจจะต้องหนีนานถึง 20 ปี ซึ่งมักจะหนีไม่ค่อยพ้น เพราะยังไม่ทันครบ 20 ปี ก็ถูกจับมาเสียก่อน ดังนั้น

หากจำเป็นจะต้องกระทำความผิด ก็ขอให้กระทำความผิดลหุโทษก็เพียงพอแล้ว

บทที่สอง

ความผิดลหุโทษ ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ใน ภาคที่ 3 อันเป็นภาคสุดท้ายของประมวลกฎหมายอาญา โดยแบ่งออกเป็น 32 มาตรา คือเริ่มจากมาตรา 367 ถึงมาตรา 398 และแต่ละมาตรากำหนดโทษไว้ไม่เหมือนกัน และการกระทำความผิดต่างกันไป โดยโทษแบ่งออกเป็นสองลักษณะ คือโทษปรับ และโทษจำคุก

เมื่อพูดถึงเรื่องโทษทางกฎหมาย ขออนุญาตกล่าวถึงโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า โทษทั้งหมดมีอะไรบ้าง

โทษสูงสุดในกฎหมาย คือ **ประหารชีวิต** และรองลงมาคือ **โทษจำคุกตลอดชีวิต** และรองลงมาอีกก็ **โทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลา** ซึ่งมีระหว่าง 50 ปี ถึง 10 วัน ต่อจากโทษจำคุกก็ถึง **โทษกักขัง** อันนี้เป็นโทษเบากว่าจำคุก เพราะอาจจะกักขังไว้ที่ใดก็ได้ที่มีใช้เรือนจำ แต่หากกักขังไว้ที่โรงพักก็ดูจะลำบากกว่าถูกขังในคุกเสียอีก แต่ก็ได้ชื่อว่าไม่เคยถูกจำคุก โทษกักขังอาจจะถูกกักขังในบ้านของตนได้ ถ้าอย่างนี้ดีกว่าถูกจำคุกแน่ แต่ส่วนใหญ่จะถูกกักขังที่โรงพักเสียส่วนมาก เลยกลายเป็นว่าโทษกักขังหนักกว่าโทษจำคุก แต่กฎหมายถือว่าเบากว่า อันนี้แล้วแต่จะคิด แต่เมื่อกฎหมายว่าเบากว่าก็ต้องเบากว่าจะเถียงไม่ได้

ต่อจากโทษกักขังก็ถึง **โทษปรับ** และต่อจากโทษปรับก็ถึง **โทษริบทรัพย์สิน** สำหรับโทษปรับนั้นก็ดูเหมือนจะเบา แต่ก็เช่นเดียวกัน มันดูเบาสำหรับบางคนและหนักสำหรับบางคน เช่นคนรวยถูกปรับ 10,000.- บาท เขาเหมือนขี่ช้าง แต่คนจนหนักอึ้ง ติดคุกสัก 1 เดือนยังดีเสียกว่า แต่ก็เช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว กฎหมายถือว่าเบากว่าก็ต้องเบากว่า เพราะกฎหมายใช้กับคนทั่วไป ซึ่งคนทั่วไปเขาถือว่าถูกจำคุกเป็นเรื่องหนักหนาสาหัส ดังนั้นหากเราเป็นคนจนและถือว่าเสียเงินเป็นเรื่อง

สาหัสกว่า เพราะเงินหายาก เวลา (ในการติดคุก) ว่าง่าย ก็เป็นเรื่องเฉพาะตน คนจนก็มีสิทธิจะคิดเช่นเดียวกันใช่ไหมครับ

จากบทบัญญัติของกฎหมายรวม 32 มาตรา ผมได้แบ่งออกเป็นโทษปรับ และโทษจำคุก ซึ่งรวมทั้งจำทั้งปรับด้วย โดยขอแบ่งเป็นที่มีโทษปรับสถานเดียว ในอัตรา 100 บาท 500 บาท และ 1,000 บาท ดังต่อไปนี้

โทษปรับไม่เกิน 100 บาท

1. ในกรณีเจ้าพนักงานสอบถามชื่อ หรือที่อยู่ เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายแต่ไม่ยอมบอก หรือแกล้งบอกชื่อไม่จริง หรือบอกที่อยู่เป็นเท็จ

กรณีเช่นนี้เกิดบ่อย ๆ ในการถูกจับเรื่องเล่นการพนัน มักจะบอกชื่อปลอมเพื่อไม่ให้เสียชื่อหรือไม่ต้องการให้มีประวัติ จะต้องเสียค่าปรับฐานแจ้งเท็จก่อน 100 บาท ส่วนความผิดอื่นว่ากันอีกคดีหนึ่ง

2. ในกรณีทำเสียงดัง หรือทำให้เกิดเสียงดังอื้ออึง โดยไม่มีเหตุอันควร

กรณีเช่นนี้มักเกิดจากความคึกคองเป็นส่วนใหญ่ เช่นเล่นกันเจียวจ้าว หรือมีเครื่องดีดสีตีเป่า ส่งเสียงหนวกหูชาวบ้าน ว่ากล่าวไม่ยอมฟัง สมควรถูกปรับ 100 บาท

3. ในกรณีพกพาอาวุธเข้าไปในเมือง หมู่บ้าน ทางสาธารณะ โดยไม่ปิดบังซ่อนเร้น หรือเข้ามีการชุมนุมทำพิธีทางศาสนาหรือพิธีอื่นใด หรือมีการรื่นเริงกัน พกพาอาวุธเข้าไป แม้จะไม่เปิดเผยก็ผิด เพราะไม่มีเหตุอันควรที่จะต้องมีอาวุธ

การพกพาอาวุธดังกล่าวนี้ หมายถึงอาวุธธรรมดา เช่น มีด ไม้ หรือเครื่องมืออื่น ๆ แต่ถ้าเป็นอาวุธปืนมีโทษอื่นอีก ซึ่งหนักกว่านี้มาก

โทษปรับไม่เกิน 500 บาท

1. ในกรณีทำให้ประกาศ ภาพโฆษณา หรือเอกสาร ที่เจ้าพนักงานปิดไว้

หรือแสดงไว้ หลุด ฉีก ไร้ประโยชน์

2. ในกรณีทะเลาะกันในทางสาธารณะ หรือสาธารณสถาน จนเกิดเสียง อื้ออึง หรือทำให้เกิดความไม่สงบขึ้น

3. ในกรณีที่เป็นคนดูแลคนวิกลจริต ปลอ่ยให้คนวิกลจริตออกเที่ยวโดย ลำพัง

4. ในกรณีทำให้รางระบายน้ำ ร่องน้ำ ท่อระบายของเสียของสาธารณะเกิด ขัดข้องไม่สะดวก ซึ่งกรณีนี้อาจจะเป็นความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการรักษา ความสะอาดอีกต่างหาก

5. ในกรณีเสพสุรา หรือของเมาอย่างอื่น จนเมาและประพฤติดันวุ่นวายใน ถนนสาธารณะหรือสาธารณสถาน

6. ในกรณีวางของ ทอดทิ้งของ กีดขวางทางสาธารณะ จนทำให้เกิดความ ไม่สะดวกแก่การจราจร ซึ่งเรื่องนี้อาจจะผิดกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร อีกต่อ หนึ่งด้วย

7. ในกรณีขูดหลุม ขูดราง ปลุกต้นไม้ ปักสิ่งของ เกะกะทางสาธารณะ

8. ในกรณีตั้งของ วางของ หรือติดตั้งสิ่งของ ไว้ใกล้ทางสาธารณะจนดูน่า กลัวว่าจะตกหล่น หรือเปราะจะเป็นผู้สัญจรไปมาในทางสาธารณะ ซึ่งเรื่องนี้ของยัง ไม่ทันตกก็ผิดแล้ว เพราะหากปลอ่ยให้หล่นจะมีความผิดเพิ่มเติมอีก

9. ในกรณีเปลือยกายไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือทำลามก เช่น เปิดเผย ของสงวน (ของลับ) หรือแม่แต่ดำด้วยคำหยาบคาย ก็เป็นผิด

10. ในกรณีผู้ควบคุมสัตว์ปลอ่ยปล่อยให้สัตว์เข้าไปในเรือสวนไร่นา ผู้อื่นที่เขาเตรียมดินหรือเพาะพันธุ์พืชไว้แล้ว ซึ่งกรณีนี้หากสัตว์ไปเหยียบยา ทำลายมีความผิดฐานทำให้เสียหายอีกต่างหาก

11. ในกรณีทิ้งซากสัตว์ซึ่งอาจนำเหม็นในทางหรือริมทางสาธารณะ

โทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท และจำคุกไม่เกิน 1 เดือน

ในคดีลหุโทษที่มีโทษปรับไม่เกิน 1,000.- บาท จะเป็นกรณีมีโทษจำคุกร่วมด้วยเสมอ และโทษจำคุกจะไม่เกิน 1 เดือน จึงขอเน้นกรณีความผิด ดังกล่าวมารวมไว้ในที่เดียวกันดังนี้

1. ในกรณีเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายสั่งให้ผู้ใดช่วยเหลือกิจการของเจ้าพนักงาน แต่ไม่ยอมช่วยเหลือตามคำสั่ง เช่น เจ้าพนักงานสั่งให้ช่วยจับคนร้ายที่วิ่งราวทรัพย์ หากบุคคลนั้นช่วยได้แต่ไม่ยอมช่วย มีความผิด
2. ในกรณีพบเห็นคนตกอยู่ในอันตราย สามารถช่วยได้แล้วไม่ยอมช่วย เช่น พบคนตกน้ำว่ายน้ำไม่เป็น แฉ่งแรงช่วยได้แต่ไม่ช่วย มีความผิด
3. ในกรณีมีหน้าที่ควบคุมดูแล สัตว์ดุ สัตว์ร้าย เช่น สุนัข เสือ หมี เฉพาะสุนัขต้องได้ความว่าดู ส่วนเสือและหมีเป็นสัตว์ร้าย จะดูหรือไม่ไม่สำคัญและปล่อยให้สัตว์เหล่านั้นเที่ยวไปตามลำพัง จนน่ากลัวว่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น
4. ในกรณีทำให้ม้าในบ่อสาธารณะ หรือสระ หรือที่ขังน้ำ (คงหมายถึงโอ่งหรือไห) ที่ประชาชนใช้สอยร่วมกันเกิดการสกปรกโสโครก
5. ในกรณีทำทารุณแก่สัตว์ ฆ่าสัตว์โดยทารุณ ได้รับทุกขเวทนา ซึ่งความผิดในกรณีนี้โดยปกติหากมีการฆ่าสัตว์เลี้ยงไม่ใช่สัตว์ที่เป็นอาหารมักจะผิด เช่น ฆ่าสุนัข เพราะตำรวจมักจะตั้งข้อหาทารุณสัตว์
6. ในกรณีใช้งานสัตว์ป่วยเจ็บ สัตว์ชรา สัตว์อ่อนอายุ โดยใช้จนเกินสมควร และไม่มีเหตุอันควร
7. ในกรณีเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ เจ้าพนักงานเรียกให้ช่วยเหลือ ช่วยได้แต่ไม่ยอมช่วย มีความผิด
8. ในกรณีแก่งักุข่าวและเล่าลือกันไป จนทำให้ประชาชนตื่นตกใจ เช่น ลือว่าคนปีมะทุกคนจะต้องตาย จะต้องทำพิธีจึงรอด เป็นต้น
9. ในกรณีทำให้ของแข็งตกลงบริเวณที่น้ำจะเป็นอันตรายแก่บุคคลหรือ

ทรัพย์สินของผู้อื่น และในกรณีที่ทำให้ของโสโครกเปราะเปื้อนเนื้อตัว หรือสิ่งของของผู้อื่น หรือทำให้ของโสโครกเปราะเปื้อนสิ่งอื่นเป็นที่รำคาญของผู้อื่น ทุกกรณีเป็นความผิดทั้งสิ้น

10. ในกรณีกระทำโดยประมาท เป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เช่น ชกต่อย หรือชูปู่ให้กลัว หรือทำให้ตกอกตกใจอย่างอื่น แต่กรณีจะเป็นความผิดต้องเป็นเรื่องประมาทเท่านั้น หากทำโดยเจตนา มีความผิดต่างหากแรงกว่านี้

11. ในกรณีทำโดยเจตนาทำร้ายบุคคลอื่น แต่ไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ กรณีนี้เป็นเรื่องทำโดยเจตนา แม้จะไม่ถึงเป็นอันตรายก็มีความผิด หากถึงอันตรายจะผิดหนักขึ้น ไม่ใช่ความผิดลหุโทษแล้ว

12. ในกรณีทำให้บุคคลอื่นกลัวหรือตกใจ โดยการขู่เข็ญ

13. ในกรณีดูหมิ่นซึ่งหน้าผู้อื่น หรือดูหมิ่นโดยการโฆษณา มีความผิดตามนี้ แต่ถ้าเป็นการหมิ่นประมาท คือ นินทาว่าร้ายให้คนอื่นฟัง มีโทษมากกว่านี้

14. ในกรณีไล่ต้อนสัตว์ ให้เข้าไปในเรือกสวนไรนาของผู้อื่นที่เขาได้เตรียมไถหว่านพืชพันธุ์ไว้แล้วหรือมีต้นไม้ปลูกอยู่ กรณีนี้ไม่จำเป็นต้องเข้าไปแล้วทำให้เสียหายหรือไม่ เพียงไล่ต้อนเข้าไปก็ผิดแล้ว

15. ในกรณีรังแกหรือข่มเหงผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นอับอายขายหน้า หรือเดือดร้อน โดยทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล

16. ในกรณีทำทารุณต่อเด็กอายุไม่เกิน 13 ปี คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ซึ่งต้องอาศัยผู้กระทำการดำรงชีพหรือต้องพึ่งพาอาศัยอื่นใด

โทษปรับไม่เกิน 500 บาท และจำคุกไม่เกิน 10 วัน

ในคดีลหุโทษมีโทษปรับ 500 บาทอยู่หลายกรณี แต่กรณีที่มีโทษปรับไม่เกิน 500 บาท และจำคุกไม่เกิน 10 วันมีอยู่เพียง 3 กรณี ดังนี้

1. ในกรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่กฎหมายให้ไว้ โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควร หรือไม่มีเหตุอันสมควร

กรณีตามข้อนี้ผิดน้อยกว่ากรณีที่เจ้าพนักงานสั่งให้ช่วยเหลือแล้วไม่ช่วย เพราะกรณีนี้เป็นเพียงพนักงานสั่งให้ทำแล้วไม่ทำ

2. ในกรณียิงปืนซึ่งใช้ดินระเบิด ในเมือง ในหมู่บ้าน ในที่ชุมนุมชน โดยใช้เหตุ คือ โดยไม่มีเหตุอันควร และในเวลาไม่เหมาะสม มีความผิดตามนี้

3. ในกรณีมีการต่อสู้กัน แล้วมีการชักอาวุธ หรือเอาอาวุธออกมาแสดงว่าตนเองมีอาวุธ แม้จะยังไม่ได้ใช้อาวุธนั้นเลยก็มีความผิด หากมีการใช้อาวุธ ผิดยิ่งกว่าลหุโทษขึ้นไปอีก

ความผิดทุกกรณีของลหุโทษดังกล่าวแล้วนี้โดยปกติศาลมักจะไม่งมโทษจำคุก เนื่องจากเป็นโทษจำคุกเพียงเล็กน้อย การนำบุคคลที่ถูกลงโทษในข้อหาความผิดเล็กน้อยไปขังปะปนกับบุคคลกระทำความผิดในโทษรุนแรงมีแต่ผลเสียไม่เป็นผลดีประการใด

ผมขอให้ทุกท่านที่ได้ทราบเรื่องความผิดนี้แล้ว จงหลีกเลี่ยงหรือหลบเลี่ยงให้ตนเองพ้นผิดโดยอาศัยเงื่อนงำของกฎหมายด้วยกันทุกท่านทุกคนเทอญ

ความรู้เกี่ยวกับที่ดิน

อดิรัช โมถานนท์**

คำนิยามเกี่ยวกับที่ดิน

"**ที่ดิน**" หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ที่เป็นภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย

"**สิทธิในที่ดิน**" หมายความว่า กรรมสิทธิ์และให้หมายความรวมถึงสิทธิครอบครองด้วย

"**ใบจอง**" หมายความว่า หนังสือแสดงการยินยอมให้เข้าครอบครองที่ดินชั่วคราว

"**หนังสือรับรองการทำประโยชน์**" หมายความว่า หนังสือคำรับรองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้ทำประโยชน์แล้ว

"**โฉนดที่ดิน**" หมายความว่า หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และให้หมายความรวมถึงโฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่า ได้ทำประโยชน์แล้ว

"**การรังวัดที่ดิน**" หมายความว่า การรังวัดปักเขตและทำเขต จดหรือคำนวณการรังวัด เพื่อให้ทราบที่ตั้ง และเนื้อที่ของที่ดิน

การจัดที่ดินเพื่อประชาชน

ทางราชการจะจัดที่ดินที่ไม่มีเจ้าของ ไมใช่ที่สาธารณะ มีใช้ที่หวงห้าม มีใช้

** นายความประจำสำนักกฎหมาย เดชอุดม แอนด์ แอลโซซิเอทส์

ที่ภูเขา นำมาแบ่งเป็นแปลงย่อย ๆ ให้แก่ประชาชนทั่วไปเพื่อใช้ทำกิน ซึ่งผู้ที่มีสิทธิ์ที่จะเข้าจับจองที่ดินที่รัฐจัดให้นี้ ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย มีความประพฤติดี และไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง หรือมีอยู่แล้ว แต่ไม่พอแก่การเลี้ยงชีพ

การที่จะได้สิทธิในที่ดินที่ราชการจัดให้เพื่อประชาชน

เมื่อทางราชการได้กำหนดให้ที่ดินเขตใดเป็นเขตจัดที่ดินให้ประชาชน ก็จะต้องประกาศเป็นเวลา 30 วัน ณ ที่อำเภอ ที่ทำการตำบลหรือหมู่บ้าน และที่ที่ดินที่จะจัดให้จับจอง แห่งละ 1 ฉบับ และภายในเวลาที่กำหนด (30 วัน) ประชาชนผู้สนใจต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่เพื่อขอจับจองที่ดินที่ทางราชการจัดให้ และหากไม่มีผู้ใดมาคัดค้านว่าที่ดินดังกล่าวเป็นของตนเอง หรือเป็นที่ดินสาธารณะฯ ทางราชการก็จะคัดเลือกบุคคลที่ได้ยื่นคำขอจับจองไว้ให้เข้าอาศัย โดยถือเกณฑ์บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นที่ดินที่จัดให้ตั้งอยู่เป็นลำดับแรก และบุคคลท้องถิ่นอื่นเป็นลำดับต่อไป หากที่ดินมีไม่พอ ก็จะใช้วิธีจับฉลากเอาจากนั้นทางพนักงานเจ้าหน้าที่จะออกไปจองให้ไว้เป็นหลักฐาน

หน้าที่ของผู้ที่ได้รับใบจอง

ผู้ถือใบจองต้องเริ่มทำประโยชน์ในที่ดินที่จับจองภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ได้รับใบจอง และภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ได้รับใบจอง ผู้ถือใบจองต้องทำประโยชน์ให้แล้วเสร็จจำนวน 3 ใน 4 ของที่ดินที่ได้จับจอง หากผู้ถือใบจองไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ ก็จะต้องออกจากที่ดินที่ได้จับจองนั้น

หากท่านได้รับคำสั่งให้ออกจากที่ดินที่จับจอง ท่านจะต้องทำอย่างไร

เมื่อผู้ถือใบจองไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ ข้อกำหนด หรือเงื่อนไข

ของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ อธิบดีกรมที่ดินมีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นออกจากที่ดินได้ ถ้าผู้ถือใบจองไม่พอใจคำสั่งของอธิบดีกรมที่ดิน ก็สามารถยื่นอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำสั่งให้ออกจากที่ดิน และถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่ได้สั่งการภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ ให้ถือว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ผู้ถือใบจองมีสิทธิ์ครอบครองที่ดินนั้นต่อไป แต่ผู้ถือใบจองต้องทำตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขข้อกำหนดดั้งเดิม

การขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 หรือ น.ส. 3 ก.)

หากท่านได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาแล้ว แต่ที่ดินของท่านยังไม่มีเอกสารสิทธิ์เป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 หรือ น.ส. 3 ก.) และท่านต้องการที่จะมีเอกสารสิทธิ์ดังกล่าว ท่านจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ดังนี้ -

1. เป็นที่ดินที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์แล้ว
2. ต้องไม่เป็นที่ดินที่ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ตลิง
3. ต้องไม่เป็นที่เขา ที่ภูเขา หรือที่สงวนหวงห้าม หรือที่ดินที่ทางราชการเห็นว่าควรสงวนไว้เพื่อทรัพยากรธรรมชาติ

หลักฐานที่จะต้องนำไปแสดงในการขออนุญาตหนังสือรับรองการทำประโยชน์

1. บัตรประจำตัวประชาชน พร้อมสำเนา
2. แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1)
3. ใบรับแจ้งความประสงค์จะได้สิทธิ์ในที่ดิน

4. ใบจองหรือใบเหี้ยบย่ำ
5. ตราจองเป็นใบอนุญาต
6. หลักฐานการเสียภาษีที่ดินหรือหลักฐานอื่น ๆ ในกรณีที่ไม่ได้แจ้งการครอบครองและไม่อยู่ในท้องที่ที่ประกาศเป็นเขตเดินสำรวจ เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.)

ขั้นตอนการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

เมื่อผู้ยื่นคำขอพร้อมหลักฐานข้างต้น ต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ที่ดินตั้งอยู่แล้ว นายอำเภอหรือปลัดอำเภอก็จะมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัดพิสูจน์สอบสวนว่าผู้ยื่นคำขอได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว และเจ้าของที่ดินข้างเคียงที่ดินของผู้ยื่นคำขอ ต้องไประวางชี้แนวเขตและลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานด้วย จากนั้นนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ก็จะทำการประกาศค่าขอ 30 วัน ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการตำบล และในบริเวณที่ดินขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และสำนักงานเทศบาล แห่งละ 1 ฉบับ หากไม่มีผู้คัดค้านก็ให้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ต่อไป

กรณีมีผู้คัดค้านการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ถ้ามีผู้คัดค้าน นายอำเภอหรือปลัดอำเภอก็จะทำการสอบสวนเปรียบเทียบ ถ้าตกลงกันได้ก็เป็นไปตามนั้น หากตกลงกันไม่ได้ ก็จะมีคำสั่งว่าจะออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ฝ่ายใด และฝ่ายที่ไม่พอใจให้ไปดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันรับทราบคำสั่ง เมื่อศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่งประการใด ให้ดำเนินการไปตามคำพิพากษา หรือคำสั่งนั้น ถ้าฝ่ายที่ไม่พอใจคำสั่งของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ไม่ทำการฟ้องภายใน 60 วัน ก็ให้ดำเนินการไปตามคำสั่งของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ไม่ทำการฟ้องภายใน 60 วัน ก็ให้

ดำเนินการไปตามคำสั่งของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอนั้น

หมายเหตุ

หากปรากฏว่าหนังสือรับรองการทำประโยชน์ออกไปโดยความหลงผิด หรือฝ่าฝืนกฎหมาย หรือไม่ถูกต้องด้วยประการใดก็ตาม ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งเพิกถอน น.ส. 3 ได้

การขออนุญาตออกโฉนดที่ดิน

กรณีที่ท่านมีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาแล้ว แต่ที่ดินของท่านยังไม่มีเอกสารสิทธิ์เป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 หรือ น.ส. 3 ก.) หรือท่านมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 หรือ น.ส. 3 ก.) แล้ว แต่ต้องการได้เอกสารสิทธิ์เป็นโฉนดที่ดินแทน ท่านจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ดังนี้ -

1. เป็นที่ดินที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์แล้ว
2. ต้องไม่เป็นที่ดินที่ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ตลิ่ง
3. ต้องไม่เป็นที่เขา ที่ภูเขา หรือที่สงวนหวงห้าม หรือที่ดินที่ทางราชการเห็นว่าควรสงวนไว้เพื่อทรัพยากรธรรมชาติ
4. ต้องเป็นที่ดินที่ได้มีระวางแผนที่เพื่อการออกโฉนดที่ดินแล้ว

หลักฐานที่จะต้องนำไปแสดงในการขออนุญาตออกโฉนดที่ดิน

1. บัตรประจำตัวประชาชน พร้อมสำเนา
2. แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1)
3. ใบรับแจ้งความประสงค์จะได้สิทธิในที่ดิน
4. ใบจองหรือใบเทียบย่อ
5. ตราจองเป็นใบอนุญาต

6. หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือใบสำคัญแสดงการนำที่ดินขึ้นทะเบียน (น.ส.3)
7. หนังสือแสดงการทำประโยชน์ ในกรณีที่ได้รับการจัดที่ดินในนิคมสร้างตนเอง หรือสหกรณ์นิคม
8. หลักฐานการเสียภาษีที่ดินหรือหลักฐานอื่น ๆ ในกรณีที่ไม่ได้แจ้งการครอบครองและไม่อยู่ในท้องที่ที่ประกาศเป็นเขตเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินทั้งตำบล

ขั้นตอนการออกโฉนดที่ดิน

เมื่อผู้ขอยื่นคำขอพร้อมหลักฐานข้างต้นต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินสาขา แล้วแต่กรณี เจ้าหน้าที่จะออกไปทำการรังวัดและทำการได้สวนเจ้าของที่ดิน ผู้ปกครองท้องที่และเจ้าของที่ดินข้างเคียง ซึ่งเจ้าของที่ดินข้างเคียงต้องไประวังชี้แนวเขตและลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานด้วย จากนั้นเจ้าพนักงานที่ดินก็จะทำการประกาศคำขอ 30 วัน ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขา ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการตำบลและในบริเวณที่ดินขอออกโฉนด และสำนักงานเขตเทศบาลแห่งละ 1 ฉบับ หากไม่มีผู้คัดค้าน ก็ให้ออกโฉนดที่ดินต่อไป

กรณีมีผู้คัดค้านการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ถ้ามีผู้คัดค้านเจ้าพนักงานที่ดินก็จะทำการสอบสวนเปรียบเทียบ ถ้าตกลงกันได้ก็เป็นไปตามนั้น หากตกลงกันไม่ได้ เจ้าพนักงานที่ดินก็จะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งแล้ว ถ้าฝ่ายใดไม่พอใจก็ให้ไปดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันรับทราบคำสั่ง เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งประการใดให้ดำเนินการไปตามคำพิพากษา หรือ คำสั่งนั้น ถ้าฝ่ายที่ไม่พอใจไม่ทำการฟ้องภายใน 30 วัน ก็ให้

ดำเนินการไปตามคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด

การขอกอใบแทนหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดิน

อาจมีกรณีที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินที่เก็บไว้ชำรุด บางส่วนแต่พอตรวจสอบได้ หรือชำรุดจนไม่อาจตรวจสอบได้ หรือสูญหายทั้งฉบับ และเจ้าของหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือ เจ้าของโฉนดที่ดินต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่พนักงานที่ดินออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินใหม่แทนฉบับที่ชำรุด หรือสูญหาย เจ้าของหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ต้องพิจารณาดังนี้

กรณีเอกสารชำรุด แต่ยังสามารถตรวจสอบได้ ต้องมีหลักเกณฑ์ดังนี้

ถ้าเป็นโฉนดที่ดิน เอกสารที่ชำรุดต้องมีตำแหน่งที่ดิน เลขที่โฉนดที่ดิน ชื่อ และตราประทับประจำตำแหน่งของผู้ว่าราชการจังหวัด และ/หรือชื่อและตราประจำตำแหน่งของเจ้าพนักงานที่ดิน

ถ้าเป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เอกสารที่ชำรุดต้องมีตำแหน่งเลขที่ น.ส. 3 หรือ น.ส. 3 ก. ชื่อและตราประจำตำแหน่งของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ

ทั้งสองกรณีต้องมีหลักฐานประกอบในการยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ดินดังนี้

- โฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ที่ชำรุด
- บัตรประจำตัวผู้ขอ
- ทะเบียนบ้าน

กรณีเอกสารสูญหาย หรือชำรุดจนไม่อาจตรวจสอบได้ นอกจากต้องมีเอกสารดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้เพิ่มเติมด้วย

- หลักฐานการรับแจ้งความของพนักงานสอบสวน เช่น สำเนารายงานประจำวันธุรการ รายงานประจำเกี่ยวกับคดี หรือแบบเรื่องราวขออนุญาตต่าง ๆ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้มีคำสั่งว่าได้รับแจ้งและลงประจำวันแล้ว

- ต้องนำพยานที่เชื่อถือได้และรู้เห็นการสูญหายของโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์นั้น อย่างน้อย 2 คน พร้อมทั้งบัตรประจำตัวประชาชนของพยานทั้ง 2 คน ไปให้เจ้าพนักงานที่ดินสอบสวน
- ถ้าเป็นกรณีศาลหรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายขอให้ออกใบแทน ให้นำสำเนาคำสั่ง หรือ คำพิพากษาอันถึงที่สุด หรือหนังสือร้องขอไปด้วย

หมายเหตุ

กรณีที่หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือโฉนดที่ดิน ไม่สูญหาย แต่เจ้าของเอกสารสิทธิ์นั้นได้ดำเนินการแจ้งความหรือทำคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดิน เพื่อให้ได้หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือโฉนดที่ดินฉบับใบแทนมา กรณีนี้ถือเป็นการแจ้งความเท็จ มีความผิดทั้งเจ้าของเอกสารสิทธิ์ที่แจ้ง และบุคคลที่เป็นพยานซึ่งโทษของการแจ้งความเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ได้บัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาดังนี้

มาตรา 137 ผู้ใดแจ้งความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานซึ่งอาจทำให้ผู้อื่น หรือประชาชนเสียหายต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังนั้น ผู้ใดที่มีเจตนาจะกระทำการดังกล่าวต้องพิจารณาให้ดีว่าที่ดินจะกระทำนั้น คู่มต่อความผิดหรือไม่

การได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินโดยกฎหมายอื่น

การได้สิทธิในที่ดินอาจได้มาทางอื่น เช่น ทางนิติกรรม โดยการรับมรดก การครอบครองปรปักษ์ การได้มาซึ่งสิ่งอกริมตลิ่ง ซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้

การได้กรรมสิทธิ์โดยทางนิติกรรม

การได้กรรมสิทธิ์โดยทางนิติกรรมได้แก่ ได้กรรมสิทธิ์โดยการซื้อขาย

ขายฝาก แลกเปลี่ยน ให้เช่าซื้อ การบังคับจำนอง ซึ่งสามารถพิจารณา ดังนี้

การซื้อขาย คือการที่ผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อและผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นและการซื้อขายที่ดินต้องทำเป็นหนังสือจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นจะเป็นโมฆะ

การจดทะเบียนนิติกรรมซื้อขายที่ดิน

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องเตรียมเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้เพื่อประกอบการสอบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่ คือ

กรณีบุคคลธรรมดา เป็นผู้ขาย

1. โฉนดที่ดิน หรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์
2. บัตรประจำตัวประชาชน
3. หลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล (ถ้ามี)
4. สำเนาทะเบียนสมรส (ถ้ามี)
5. หนังสือแสดงความยินยอมให้ทำนิติกรรมของคู่สมรส ในกรณีขาดจากการสมรสโดยการหย่าให้แสดงหลักฐานการหย่า
6. สัญญาจะซื้อจะขาย หรือสัญญามัดจำ (ถ้ามี)
7. ถ้าไม่ไปดำเนินการด้วยตนเอง ต้องทำหนังสือมอบอำนาจและต้องนำบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจไปด้วย

กรณีนิติบุคคลเป็นผู้ขาย

1. โฉนดที่ดิน หรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์
2. หลักฐานที่แสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคล (หนังสือรับรองบริษัทอายุไม่เกิน 1 เดือน) พร้อมตัวอย่างลายมือชื่อของผู้มีอำนาจลงนาม (ตัวอย่างลายมือชื่อนี้ต้องขอคัดรับรองจากกระทรวงพาณิชย์ หรือ พาณิชย์จังหวัด)
3. รายงานการประชุมของนิติบุคคล

4. หนังสือบริคณห์สนธิตราสารจัดตั้งหรือเอกสารการจัดตั้งนิติบุคคลนั้น

5. กรณีกรรมการผู้มีอำนาจของนิติบุคคลไม่ได้ไปกระทำการเอง ต้องมีหนังสือมอบอำนาจไปด้วย พร้อมทั้งบัตรประจำตัวประชาชนของกรรมการ ผู้มอบ และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับมอบอำนาจ

กรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้ซื้อ นอกจากเอกสารที่ต้องเตรียมเหมือนกับผู้ชายแล้ว ยังต้องพิจารณาดังต่อไปนี้อีกด้วย

1. ถ้าผู้ซื้อเป็นบุคคลสัญชาติไทย แต่มีบิดา มารดา หรือ บิดา หรือ มารดา เป็นคนต่างด้าว ผู้ซื้อต้องเตรียมหนังสือประจำตัวคนต่างด้าวของบิดา หรือมารดา เสียชีวิตแล้ว ต้องนำหลักฐานการตาย (มรณบัตร) ไปแสดงด้วย นอกจากนั้นผู้ซื้อ ต้องเตรียมสมุดบัตร ทะเบียนทหาร ประกอบเพิ่มเติม

แต่กรณีผู้ซื้อยังไม่บรรลุนิติภาวะให้นำหลักฐานทางการศึกษา หลักฐานการประกอบอาชีพของบิดา มารดา กับทั้งต้องมีพยานบุคคลอย่างน้อย 2 คน ขึ้นไปมาประกอบ

2. ถ้าผู้ซื้อเป็นบุคคลสัญชาติไทยแต่ได้หย่ากับคู่สมรสซึ่งเป็นคนต่างด้าวแล้ว ต้องเตรียมใบทะเบียนหย่า หรือ หลักฐานที่แสดงว่าขาดจากการสมรสแล้ว และ หลักฐานการประกอบอาชีพของผู้ซื้อ

3. ผู้ซื้อเป็นบุคคลสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องนำ

- หนังสือสำคัญการแปลงสัญชาติเป็นไทย หรือใบแทน
- ทะเบียนบ้าน
- หนังสืออนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล
- ทะเบียนสมรส
- บัตรประจำตัวประชาชน

กรณีนิติบุคคลเป็นผู้ซื้อ นอกจากเอกสารเหมือนนิติบุคคลเป็นผู้ขายแล้ว ต้องเตรียมสำเนาบัญชี รายชื่อผู้ถือหุ้น ซึ่งรับรองโดยกระทรวงพาณิชย์ หรือ

พาณิชย์จังหวัด มีอายุการรับรองไม่เกิน 1 เดือน ประกอบเพิ่มไปด้วย

ค่าธรรมเนียมในการขายที่ดิน

การจดทะเบียนขายที่ดินนั้น ต้องเสียค่าธรรมเนียม ร้อยละ 2 จากราคาประเมิน และเสียค่าอากรปิดสัญญาซื้อขายอีก ร้อยละ 0.5 จากราคาซื้อขาย (หากราคาซื้อขายสูงกว่าราคาประเมิน)

ภาษีในการซื้อขายที่ดินนั้นการคำนวณภาษีจะต้องคำนวณจากอายุการถือครองเป็นเกณฑ์ เพื่อนำเอาอายุการถือครองมาหักค่าลดหย่อนและนำเงินที่เหลือไปคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่หากนิติบุคคลเป็นผู้ขายที่ดินก็จะคำนวณภาษีเหมาร้อยละ 1 ของราคาประเมิน

การขายฝาก คือการซื้อขายชนิดหนึ่ง แต่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อ โดยมีข้อตกลงกันว่าผู้ขายอาจไถ่ทรัพย์สินได้ การไถ่ที่ดินคืนเมื่อผู้รับซื้อฝากได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือว่า ได้มีการไถ่ถอนแล้ว ให้ผู้ขายฝากหรือผู้มีสิทธิไถ่ถอนนำโฉนดที่ดิน หรือ น.ส. 3 ไปขอจดทะเบียนไถ่ถอนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าถูกต้องแล้ว ก็จะจดทะเบียนไถ่ถอนให้ต่อไป

ที่ดินที่ขายฝากนั้น ถ้าไถ่ถอนภายในเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญากิติ หรือ ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ดี ถือว่ากรรมสิทธิ์ไม่เคยตกไปเป็นของผู้รับซื้อฝากเลย อนึ่งกฎหมายกำหนดว่า ห้ามใช้สิทธิไถ่ถอนเกิน 10 ปี นับแต่เวลาซื้อขาย ถ้าสัญญากำหนดไว้เกิน 10 ปี ให้ลดลงมาเหลือ 10 ปี ถ้าสัญญากำหนดไว้ต่ำกว่า 10 ปี จะขยายหรือเพิ่มเวลาในภายหลังอีกไม่ได้

ผู้ที่สามารถไถ่ถอนที่ดินที่ขายฝากได้

1. ผู้ขายฝาก หรือทายาทของผู้ขายฝาก
2. ผู้รับโอนทรัพย์สิน หรือสิทธินั้น
3. ผู้ซึ่งคู่สัญญาอมไว้ให้เป็นผู้ไถ่ถอนได้

ไถ่ถอนจากผู้ใด

1. ผู้รับซื้อฝากหรือทายาทของผู้รับซื้อฝาก
2. ผู้รับโอนที่ดิน

การส่งคืนที่ดินจะต้องส่งคืนตามสภาพที่เป็นอยู่ในเวลาไถ่ถอนถ้าปรากฏว่าที่ดินถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมสิทธิเสียไป ผู้รับซื้อฝากต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

การจดทะเบียนนิติกรรมขายฝากที่ดิน

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องเตรียมเอกสารหลักฐานเหมือนกับการซื้อขายที่ดินธรรมดา

ค่าธรรมเนียมในการขายฝากที่ดิน

ค่าธรรมเนียมและค่าภาษีในการรับซื้อฝากที่ดิน คิดเหมือนกับกรณีการขายที่ดิน แต่การไถ่ถอนการขายฝากนั้นต้องพิจารณา ดังนี้

หากไถ่ถอนภายในกำหนดที่ระบุไว้ในสัญญาขายฝากเสียค่าธรรมเนียมเป็นนิติกรรมไม่มีทุนทรัพย์ เป็นเงิน 45 บาท และไม่มีภาษีที่จะต้องเสีย

แต่หากไถ่ถอนที่ดินเลยระยะเวลาที่ระบุไว้ในสัญญาขายฝาก จะต้องเสียค่าธรรมเนียมเหมือนการซื้อขายที่ดินทั่วไป

การแลกเปลี่ยนที่ดิน คือการที่คู่กรณีต่างโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่กันและกัน ซึ่งการแลกเปลี่ยนต้องมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
2. ต้องมีการส่งมอบที่ดินให้แก่กัน
3. ต้องมีการเพิ่มเงินให้กัน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการซื้อขายที่ดินดังกล่าว

มาแล้ว

การจดทะเบียนนิติกรรมการแลกเปลี่ยนที่ดิน

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องเตรียมเอกสารหลักฐานเหมือนกับการซื้อขายที่ดินธรรมดา โดยที่แต่ละฝ่ายจะต้องนำโฉนดของตัวเองไปด้วย

ค่าธรรมเนียมในการแลกเปลี่ยนที่ดิน

ค่าธรรมเนียมและค่าภาษี ในการแลกเปลี่ยนที่ดิน หากไม่มีการชำระเงินเพิ่มก็จะเสียค่าธรรมเนียมเป็นนิติกรรมไม่มีทุนทรัพย์แต่หากมีการชำระเงินเพิ่มในส่วน of เงินที่ชำระเพิ่มจะคิดค่าธรรมเนียมและภาษีเหมือนการซื้อขายที่ดิน

การให้ที่ดิน คือ การที่ผู้ให้ยกที่ดินให้ผู้หนึ่งผู้ใด โดยไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น กฎหมายเรียกว่า ให้โดยเสนหา และผู้รับต้องยอมรับที่ดินนั้นด้วยการทำสัญญาให้ที่ดินนั้นต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย ถ้าไม่ทำ ตกเป็นโมฆะ

การจดทะเบียนนิติกรรมการให้ที่ดิน

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องเตรียมเอกสารหลักฐานเหมือนกับการซื้อขายที่ดินธรรมดา

ค่าธรรมเนียมในการให้ที่ดิน

การให้ที่ดินนั้น จะต้องแยกการพิจารณาการเสียค่าธรรมเนียมและภาษีออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กรณีที่บิดามารดา ยกที่ดินให้บุตร (ยกเว้นการให้บุตรบุญธรรม) หรือเป็นการให้ระหว่างคู่สมรสด้วยกัน จะเสียเฉพาะค่าธรรมเนียมร้อยละ 0.5 ของราคาประเมินเท่านั้น ไม่มีภาษีที่จะต้องเสีย

2. กรณีนอกเหนือจากข้อ 1. ให้คิดค่าธรรมเนียมและภาษีเหมือนกรณีการซื้อขายที่ดินทั่วไป เพียงแต่คู่สัญญาไม่ต้องเสียค่าอากรร้อยละ 0.5 ของราคาประเมินแต่อย่างไร

การเช่าซื้อที่ดิน คือ การเช่าตนเอง แต่เจ้าของที่ดินให้ค้ำประกันว่าจะขายที่ดินนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ หรือจะให้ที่ดินนั้นตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่ผู้เช่าซื้อ ในเมื่อผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินเป็นจำนวนเท่านี้เท่านี้คร่าว การเช่าซื้อที่ดินเพียงแต่ทำสัญญากันเป็นหนังสือก็ใช้บังคับกันได้ และยังไม่ต้องนำไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ต่อเมื่อผู้เช่าซื้อทำตามเงื่อนไขที่ตกลงกันได้ครบถ้วนแล้ว จึงไปทำสัญญาและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเอกสารและการเสียค่าธรรมเนียมและภาษีเหมือนกรณีทำสัญญาซื้อขายทั่วไป

การจำนองที่ดิน คือ การเอาที่ดินตกลงไว้เป็นประกันการชำระหนี้ โดยที่ไม่ต้องส่งมอบที่ดินซึ่งจำนองให้แก่ผู้รับจำนอง โดยการจำนองต้องทำเป็นหนังสือและต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้มีสิทธิจำนองได้คือ เจ้าของที่ดินเท่านั้น แต่จะจำนองเป็นประกันหนี้ของตนเองหรือเป็นประกันหนี้ของบุคคลอื่นก็ได้ การจำนองนั้นจะจำนองรวมทั้งสิ่งปลูกสร้างด้วยหรือไม่ก็ได้ โดยต้องระบุลงในหนังสือสัญญาจำนอง เมื่อผู้จำนองได้ชำระหนี้ให้แก่ผู้รับจำนองหมดแล้วเจ้าของที่ดินสามารถนำโฉนดที่ดินมาจดทะเบียนไถถอนจำนองกับเจ้าพนักงานที่ดินได้ แต่หากผู้จำนองหรือลูกหนี้ผิดนัด ผู้จำนองมีสิทธิ์สองประการคือ

1. บังคับจำนองโดยผู้รับจำนองต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ลูกหนี้หรือผู้รับโอนทราบ เพื่อให้ชำระหนี้ในเวลาอันสมควร โดยกำหนดไว้ในหนังสือที่แจ้งไปนั้น ถ้าลูกหนี้ยังไม่ชำระ ผู้รับจำนองสามารถฟ้องศาลขอให้ยึดที่ดินขายทอดตลาดได้

2. ที่ดินที่จำนองไว้แน่นอนอาจหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับจำนองได้ ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

1. ลูกหนี้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึง 5 ปี

2. ผู้จำนองไม่ได้แสดงให้เห็นค่าพอใจว่า ราคาที่ดินนั้นมากกว่าราคาจำนวนเงินที่เป็นหนี้
3. ไม่มีการจำนองรายอื่น หรือบุริมสิทธิอื่น ๆ อันได้จดทะเบียนไว้เหนือที่ดินแปลงเดียวกัน

การจดทะเบียนนิติกรรมจำนองที่ดิน

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต้องเตรียมเอกสารหลักฐาน ดังนี้

กรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้รับจำนอง

1. บัตรประจำตัวประชาชน
2. หลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล (ถ้ามี)
3. สำเนาทะเบียนสมรส (ถ้ามี)
4. หนังสือแสดงความยินยอมให้ทำนิติกรรมของคู่สมรส ในกรณีขาดจากการสมรสโดยการหย่า ให้แสดงหลักฐานการหย่า
5. สัญญาแนบท้ายสัญญาจำนอง (ถ้ามี)
6. ถ้าไม่ไปดำเนินการด้วยตนเอง ต้องทำหนังสือมอบอำนาจ และต้องนำบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจไปด้วย

กรณีนิติบุคคล เป็นผู้รับจำนอง

1. หลักฐานที่แสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคล (หนังสือรับรองบริษัท อายุไม่เกิน 1 เดือน) พร้อมตัวอย่างลายมือชื่อของผู้มีอำนาจลงนาม (ตัวอย่างลายมือชื่อนี้ต้องขอคัดรับรองจากกระทรวงพาณิชย์ หรือพาณิชย์จังหวัด)
2. รายงานการประชุมของนิติบุคคล เพื่อรับจำนองที่ดิน
3. หนังสือบริคณห์สนธิ ตราสารจัดตั้ง หรือเอกสารการจัดตั้งนิติบุคคลนั้น
4. กรณีกรรมการผู้มีอำนาจของนิติบุคคลไม่ได้ไปกระทำเองต้องมีหนังสือมอบอำนาจไปด้วยพร้อมทั้งบัตรประจำตัวประชาชน ของกรรมการผู้มอบ

และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับมอบอำนาจ

กรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้จ้าง นอกจากเอกสารที่ต้องเตรียม เพื่อจดทะเบียนจ้าง เหมือนกับผู้รับจ้างแล้ว ผู้จ้างต้องนำโฉนดตัวจริงไปด้วย

กรณีนิติบุคคลเป็นผู้จ้าง นอกจากเอกสารที่ต้องเตรียมเพื่อจดทะเบียนจ้าง เหมือนกับผู้รับจ้างแล้ว ผู้จ้างต้องนำโฉนดตัวจริงไปด้วย

ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนจ้างที่ดิน

ถ้าเป็นการจดทะเบียนจ้างให้เก็บค่าธรรมเนียมร้อยละ 1 ของราคาจ้าง แต่อย่างสูงไม่เกิน 200,000 บาท (สองแสนบาทถ้วน) แต่ถ้าเป็นการจ้างเพื่อการเกษตรของสถาบันที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย) จะเสียค่าธรรมเนียมร้อยละ 0.5 แต่อย่างสูงไม่เกิน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) และเสียค่าอากรปิดสัญญาอีกร้อยละ 0.5 จากราคาจ้าง (เว้นแต่คู่สัญญาได้ปิดอากรในสัญญาแล้ว)

ภาษี ในการจ้างที่ดินนั้น ไม่มีการหักภาษี ณ ที่จ่ายที่สำนักงานที่ดิน

การรับมรดก

ผู้ที่รับมรดก เรียกว่า ทายาท มีอยู่ 2 ประเภท คือ ผู้รับพินัยกรรมกับทายาทโดยธรรม ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

ผู้รับพินัยกรรม คือ บุคคลที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมระบุไว้ว่า จะยกทรัพย์ขึ้นใดให้ผู้รับพินัยกรรม จะเป็นญาติหรือบุคคลอื่นก็ได้ ซึ่งมีผลให้ผู้เจ้ามรดกมิได้ระบุนชื่อไว้ในพินัยกรรมไม่มีสิทธิรับมรดก เท่ากับถูกตัดโดยปริยาย พินัยกรรมนั้นต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งมี 5 แบบ คือ

1.พินัยกรรมธรรมดา ผู้ทำพินัยกรรมทำเป็นหนังสือ (เขียนหรือพิมพ์ก็ได้)

ลงสถานที่เขียน วัน เดือน ปี ในขณะที่ทำขึ้น และผู้ทำพินัยกรรมลงลายมือชื่อไว้ ต่อหน้าพยานอย่างน้อย 2 คน พร้อมกัน และพยานทั้งสองคนนั้นต้องลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อผู้ทำพินัยกรรมในขณะนั้น

การขูดลบตกเติม หรือการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างอื่น ทำให้พินัยกรรมนั้น ไม่สมบูรณ์เว้นแต่พินัยกรรมได้ทำด้วยลายมือตนเองและลงลายมือชื่อตนเองกำกับไว้

2. พินัยกรรมที่ผู้ทำพินัยกรรมเขียนด้วยลายมือตนเองทั้งฉบับ ลงสถานที่ วัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อของผู้ทำพินัยกรรมไว้ แบบนี้ไม่จำเป็นต้องมีพยานรับรองลายมือชื่อของผู้ทำพินัยกรรมก็ได้

3. พินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมือง ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งข้อความที่ตนประสงค์ จะให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมของตนแก่นายอำเภอ ต่อหน้าพยานอีกอย่างน้อยสองคน พร้อมกัน นายอำเภอต้องจดข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งให้ทราบนั้นลงไว้ แล้วอ่านข้อความนั้นให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานฟัง หากข้อความที่นายอำเภอจดนั้น เป็นการถูกต้อง ตรงกับที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งไว้ ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานลงลายมือชื่อเป็นสำคัญ แล้วนายอำเภอจะลงลายมือชื่อไว้ท้ายข้อความที่จดแจ้งนั้น พร้อมทั้งลงวัน เดือน ปี ที่ทำบันทึก พร้อมทั้งบันทึกด้วยว่าพินัยกรรมนั้นทำขึ้น โดยถูกต้องตามกฎหมายแล้วประทับตราตำแหน่งไว้เป็นสำคัญ การขูด ลบ ตก เติม หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นทำให้พินัยกรรมนั้นไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ผู้ทำพินัยกรรม พยาน และนายอำเภอจะได้ลงลายมือกำกับไว้

พินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง จะทำ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือจะร้องขอให้นายอำเภอออกไปทำนอกสถานที่ก็ได้

4. พินัยกรรมลับ ผู้ทำพินัยกรรมเขียนข้อกำหนดของพินัยกรรมโดยไม่ประสงค์จะให้ใครล่วงรู้ถึงข้อความในพินัยกรรมนั้นก็ทำได้ โดยลงลายมือชื่อในพินัยกรรม ผนึกซองแล้วลงลายมือชื่อตามรอยผนึก นำพินัยกรรมที่ผนึกแล้วไปแสดงต่อหน้านายอำเภอและพยานอย่างน้อย 2 คน ให้ถ้อยคำต่อนายอำเภอและ

ต่อหน้าพยานทั้งสองว่า เป็นพินัยกรรมของตนเอง ให้นายอำเภอและพยานทั้ง 2 คนทราบ เมื่อนายอำเภอจดถ้อยคำของผู้ทำพินัยกรรม และ วัน เดือน ปี ที่ผู้ทำพินัยกรรมมาแสดงไว้บนซองนั้น แล้วให้ประทับตราตำแหน่งไว้

5. พินัยกรรมที่ทำด้วยวาจา เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ ซึ่งบุคคลไม่สามารถทำพินัยกรรมทั้ง 4 แบบที่กล่าวแล้วได้ เช่น ตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรือเวลามีโรคระบาด หรือสงคราม บุคคลนั้นอาจแสดงเจตนากำหนดข้อพินัยกรรมต่อหน้าพยานอย่างน้อย 2 คน ซึ่งอยู่พร้อมหน้ากัน ณ ที่นั้น

พยานสองคนนั้นต้องไปแสดงตนต่อนายอำเภอโดยมิชักช้า และแจ้งข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมได้สั่งไว้ด้วยวาจานั้น ทั้งต้องแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่ทำพินัยกรรมและพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ด้วย ให้นายอำเภอจดข้อความที่พยานแจ้งนั้นไว้ และให้พยานสองคนนั้นลงลายมือชื่อไว้ด้วย

ทายาทโดยธรรม คือ บุคคลที่เป็นญาติและมีสิทธิรับมรดก เมื่อเจ้ามรดกมิได้ทำพินัยกรรมไว้ ทายาทโดยธรรมตามกฎหมาย ได้แก่

1. ผู้สืบสันดาน ได้แก่ บุตร หลาน เหลน
2. บิดามารดา
3. พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
4. พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน
5. ปู่ ย่า ตา ยาย
5. ลุง ป้า น้า อา

นอกจากนั้น คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นทายาทโดยธรรม มีสิทธิรับมรดกเสมอ ถือเป็นทายาทลำดับต้น แต่ถ้าหากผู้ตายไม่มีทายาท ไม่มีผู้ได้รับมรดก มรดกจะตกทอดแก่แผ่นดิน

อายุความ

ผู้มีสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินัยกรรมต้องฟ้องคดีใน 1 ปี นับแต่เจ้ามรดกตาย หรือนับแต่เมื่อรู้ว่าเจ้ามรดกตาย หรือ 1 ปี นับแต่รู้หรือควรรู้ว่าตนมีสิทธิ์ตามพินัยกรรม

แต่การฟ้องขอเพิกถอนข้อกำหนดในพินัยกรรมนั้นมีอายุความสั้นมาก เพียง 3 เดือนเท่านั้น โจทก์ต้องฟ้องภายใน 3 เดือน นับแต่ผู้ทำพินัยกรรมตายหรือถ้าโจทก์ไม่รู้ว่ามิใช่ข้อกำหนดพินัยกรรมอันกระทบกระเทือนส่วนได้เสียของตน อายุความ 3 เดือน เริ่มนับแต่ขณะที่โจทก์รู้หรือควรรู้ว่ามิใช่ข้อกำหนดในพินัยกรรมนั้น อย่างไรก็ตาม ฎีกาฎหมายห้ามฟ้องคดีเมื่อพ้น 10 ปี นับแต่ผู้ทำพินัยกรรมตาย

การจดทะเบียนนิติกรรมประเภทมรดก

การจดทะเบียนประเภทมรดกนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่รับค่าขอแล้ว จะทำการประกาศเป็นเวลา 30 วัน หากไม่มีผู้ใดคัดค้าน ก็จะดำเนินการจดทะเบียนมรดกต่อไป ส่วนเอกสารที่ต้องนำมาประกอบการสอบสวนของเจ้าพนักงานที่ดินคือ

กรณีทายาทโดยธรรม หรือโดยพินัยกรรม

1. โฉนดที่ดิน หรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์
2. บัตรประจำตัวประชาชน
3. ทะเบียนบ้าน
4. หลักฐานการตายของเจ้ามรดก เช่น มรณบัตร
5. พินัยกรรม (ถ้ามี)
6. ถ้าผู้ขอ ขอรับมรดกในฐานะเป็นคู่สมรสต้องมีหลักฐานการสมรสที่ชอบ

ด้วยกฎหมาย

7. ถ้าผู้ขอเป็นบิดาเจ้ามรดก ต้องมีทะเบียนสมรสกับมารดาเจ้ามรดกหรือหลักฐานการรับรองบุตร
8. กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้ขอรับมรดก ต้องแสดงหลักฐานการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม
9. ถ้ามีกรณีพิพาทเกี่ยวกับมรดก ต้องนำสัญญาประนีประนอมยอมความหรือคำพิพากษาอันถึงที่สุดไปแสดง
10. ถ้ามีผู้มีสิทธิรับมรดกร่วมกันหลายคน บางคนได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว ต้องมีหลักฐานการตายของทายาทนั้น ๆ

กรณีผู้จัดการมรดก

1. คำสั่งศาลหรือคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุด หรือพินัยกรรมซึ่งตั้งให้ผู้ขอเป็นผู้จัดการมรดก
2. หลักฐานการตายของผู้จัดการมรดก
3. บัตรประจำตัวของผู้จัดการมรดก
4. โฉนดที่ดิน หรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์

การเช่าที่ดิน

การเช่าที่ดินนั้นมีหลักเกณฑ์ว่า ถ้าเช่าไม่เกิน 3 ปี ไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานที่ดิน แต่หากเช่าเกิน 3 ปี ก็จะต้องทำการจดทะเบียนการเช่ากับเจ้าพนักงาน แต่ในการจดทะเบียนการเช่านั้น ในแต่ละครั้งต้องจดทะเบียนการเช่าครั้งละ 30 ปี หากมีความประสงค์จะเช่าต่อ เมื่อหมดอายุสัญญาเช่า 30 ปี แรกแล้ว จึงจะจดทะเบียนเพิ่มอีก 30 ปี

การจดทะเบียนการเช่า

กรณีบุคคลธรรมดา เป็นผู้ให้เช่า

1. โฉนดที่ดิน หรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์
2. บัตรประจำตัวประชาชน
3. หลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล (ถ้ามี)
4. สำเนาทะเบียนสมรส (ถ้ามี)
5. หนังสือแสดงความยินยอมให้ทำนิติกรรมของคู่สมรส ในกรณีขาดจากการสมรสโดยการหย่าให้แสดงหลักฐานการหย่า
6. สัญญาแนบท้ายสัญญาเช่า (ถ้ามี)
7. ถ้าไม่ไปดำเนินการด้วยตนเอง ต้องทำหนังสือมอบอำนาจ และต้องนำบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจไปด้วย

กรณีนิติบุคคล เป็นผู้ให้เช่า

1. โฉนดที่ดิน หรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์
2. หลักฐานที่แสดงว่าเป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคล (หนังสือรับรองบริษัท อายุไม่เกิน 1 เดือน) พร้อมตัวอย่างลายมือชื่อของผู้มีอำนาจลงนาม (ตัวอย่างลายมือชื่อนี้ต้องขอคัดรับรองจากกระทรวงพาณิชย์ หรือพาณิชย์จังหวัด)
3. รายงานการประชุมของนิติบุคคล
4. หนังสือบริคณห์สนธิ ตราสารจัดตั้ง หรือเอกสารการจัดตั้งนิติบุคคลนั้น
5. กรณีกรรมการผู้มีอำนาจของนิติบุคคลไม่ได้ไปกระทำการเอง ต้องมีหนังสือมอบอำนาจไปด้วยพร้อมทั้งบัตรประจำตัวประชาชนของกรรมการผู้มอบและบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับมอบอำนาจ

กรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้เช่า เอกสารที่ต้องเตรียมนั้นเหมือนกับผู้ให้เช่า เว้นแต่โฉนดเท่านั้นที่ไม่ต้องเตรียมไป

กรณีนิติบุคคลเป็นผู้เช่า เอกสารที่ต้องเตรียมนั้นเหมือนกับผู้ให้เช่า เว้นแต่

โฉนดเท่านั้นที่ไม่ต้องเตรียมไป

ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนเช่าที่ดิน

การเช่าที่ดินจะต้องเสียค่าธรรมเนียมร้อยละ 1 โดยคำนวณจากค่าเช่าตลอดอายุสัญญาและรวมถึงเงินกินเปล่าด้วย (ถ้ามี)

การได้มาซึ่งที่อกริมตลิ่ง

ที่ดินแปลงใดเกิดที่อกริมตลิ่ง ที่อกริมตลิ่งนั้นย่อมเป็นทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินแปลงนั้น โดยหลักของที่อกริมตลิ่งจะต้องเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน ในกรณีที่ภายหลังเจ้าของได้อุทิศที่ดินส่วนที่ติดกับที่อกริมตลิ่งสาธารณะ ก็ไม่ถือว่าส่วนที่อกริมตลิ่งจากการเป็นผืนเดียวกัน

การจะได้ที่อกริมตลิ่งนั้น เจ้าของที่ดินจะต้องยื่นเรื่องขอสอบเขตกับสำนักงานที่ดินเพื่อทำการรังวัดและสอบเขตเนื้อที่ของที่ดินใหม่ตามความเป็นจริง

การได้มาโดยการครอบครองปรปักษ์

เป็นการครอบครองที่ดินซึ่งมีโฉนดที่ดินของบุคคลอื่นด้วยความสงบ เปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของติดต่อกันเป็นเวลา 10 ปี ผู้ครอบครองปรปักษ์ต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งแสดงการได้ที่ดินมาโดยการครอบครองปรปักษ์และต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงจะใช้ยันกับบุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยสุจริต เสียค่าตอบแทน และได้จดทะเบียนสิทธิไว้แล้วได้

กรณีไม่ต้องหักและเสียภาษี

1. การโอนโดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

2. การแลกเปลี่ยนกับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเฉพาะที่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจนั้นมิได้จ่ายค่าตอบแทนเป็นอย่างอื่น
3. การโอนมรดก
4. บิดามารดาให้บุตรโดยชอบกฎหมาย (ไม่รวมถึงบุตรบุญธรรม)
5. การขายอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งรับมรดก หรือรับให้มาโดยเสน่หาในที่นอกเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล เมืองพัทยา ส่วนที่ไม่เกิน 200,000 บาท

การอายัดที่ดิน

การอายัด หมายถึง การหยุดนิ่งไม่ทำอะไรต่อไป หรือให้ระงับการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนที่ดินไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง การอายัดนั้น จะต้องมีการกระทำก่อนมีการฟ้องร้องคดีต่อศาล ถ้าฟ้องศาลแล้ว จะอายัดไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะสั่งอายัดมาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การขออายัดจะกระทำได้แต่เฉพาะที่ดินเท่านั้น โดยผู้ขอต้องส่งหลักฐานเอกสารที่จะบังคับให้เปลี่ยนแปลงทางทะเบียน ไม่รวมถึงการขออายัดบ้านเรือน โรง และสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ

ขั้นตอนการขออายัด

การอายัดที่ดินนั้น ผู้ขอต้องดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปกครอง (ตำรวจ) ก่อน เพื่อให้ได้บันทึกประจำวัน แล้วจึงนำบันทึกของเจ้าหน้าที่นั้น ไปแสดงกับเจ้าพนักงานที่ดินพร้อมกับสำเนาสัญญาที่จะฟ้องร้องบังคับ(ถ้ามี) และบัตรประจำตัวประชาชนผู้ขอ เจ้าพนักงานที่ดินจะอายัดที่ดินให้ระยะหนึ่งก่อน เป็นเวลา 60 วัน จากนั้นให้ผู้ขอไปดำเนินการทางศาล เพื่อให้ศาลออกคำสั่งให้การอายัดมีผลต่อไป จนกว่าศาลจะสั่งให้ถอนการอายัดหรือมีคำพิพากษา หรือคำสั่งถึงที่สุด หากผู้ขอไม่ทำการร้องต่อศาล ให้ถือว่า การอายัดสิ้นสุด จะทำการอายัดซ้ำอีกไม่ได้

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

เช่านา

เกษม สรศักดิ์เกษม **

"เช่านา" หรือ การเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม เป็นกฎหมายพิเศษแตกต่างจากการเช่าทรัพย์สินธรรมดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายเช่านาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีผลตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2524

การเช่านา ตามกฎหมายฉบับนี้ มีความยุ่งยากในทางปฏิบัติพอสมควร เพราะหากมีกรณีพิพาทเกิดขึ้น จะต้องปฏิบัติตามอำนาจบริหารให้เสร็จสิ้นกระบวนการขึ้นตอนเสียก่อน จึงจะสามารถนำคดีไปสู่ศาลได้

จึงใคร่ขออธิบายเพื่อความเข้าใจโดยสังเขปดังต่อไปนี้ กล่าวคือ

ถาม เช่านา คือ การเช่ากันอย่างไร

ตอบ เช่านา คือ การเช่าที่ดินเพื่อใช้ทำนาข้าว ไม่ว่าจะปลูกข้าวเหนียว หรือข้าวเจ้า และให้รวมถึงเป็นการเช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูก "พืชไร่" อีกด้วย

ถาม "พืชไร่" คือพืชอะไร

ตอบ "พืชไร่" คือ พืชซึ่งต้องการน้ำน้อยและอายุสั้น หรือสามารถเก็บเกี่ยวครั้งแรกได้ภายใน 12 เดือน ซึ่งจะเป็นพืชอะไรบ้างนั้นก็ต้องเข้าหลักเกณฑ์ที่ว่านี้ ต้องอาศัยผู้รู้ทางการเกษตรอธิบาย หรือให้คำแนะนำด้วยจะชัดเจนยิ่งขึ้น

ถาม เช่านา ต้องทำเป็นหนังสือหรือไม่

ตอบ การเช่านาไม่จำเป็นต้องทำสัญญาเป็นหนังสือ ก็ใช้บังคับกันได้

ถาม การเช่านามีกำหนดอายุสัญญาเช่าหรือระยะเวลาการเช่ากันอย่างไรบ้าง

ตอบ การเช่า ให้มีกำหนดคราวละไม่น้อยกว่า 6 ปี ถ้าการเช่านา รายได้

ไม่มีกำหนดเวลา หรือกำหนดไว้ต่ำกว่า 6 ปี กฎหมายให้ถือว่าการเช่ารายนั้น ๆ มีกำหนด 6 ปี (หากมี)

ถาม การเช่านา จะกำหนดระยะเวลาต่ำกว่า 6 ปี ได้หรือไม่

ตอบ อาจมีได้แต่เจ้าของนาหรือผู้ให้เช่าจะต้องยื่นคำร้องต่อ คชก. ตำบล ซึ่ง คชก. ตำบลมีอำนาจวินิจฉัยให้มีการเช่านาเป็นการชั่วคราว ต่ำกว่า 6 ปี ก็ได้ ตามความจำเป็น โดยมีกำหนดคราวละไม่เกิน 2 ปี

ถาม คชก. ตำบล คืออะไร

ตอบ คชก. ตำบล เป็นคำย่อ โดยย่อมาจาก คำว่า "คณะกรรมการการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำตำบล"

ถาม "คณะกรรมการฯ" ดังกล่าว คือบุคคลใดบ้าง

ตอบ บุคคลที่ประกอบเป็นคณะกรรมการได้แก่ กำนัน เป็นประธาน เกษตรอำเภอ, ที่ดินอำเภอ, ประมงอำเภอ, ปศุสัตว์อำเภอ, ผู้แทนผู้เช่า 4 คน, ผู้แทนผู้ให้เช่า 4 คน และผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการ โดยมีปลัดอำเภอ หรือ พัฒนาการอำเภอ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ถาม คชก. ตำบล มีอำนาจหน้าที่อะไรบ้าง

ตอบ มีอำนาจหน้าที่สำคัญ ๆ เช่น กำหนดอัตราค่าเช่านา, จำแนกคุณภาพของดินและน้ำ, พิจารณาข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าเช่านา, ระยะเวลาของการเช่านา เป็นต้น

ถาม การเลิกการเช่านา จะทำได้อย่างไร หรือไม่

ตอบ สามารถบอกเลิกการเช่านาได้ แต่ต้องมีหลักเกณฑ์หลายประการ อาทิเช่น ต้องบอกเลิกเป็นหนังสือล่วงหน้า เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 เดือน ก่อนเริ่มฤดูทำนา หรือ ผู้เช่ากับผู้ให้เช่าตกลงเลิกการเช่า แต่ต้องทำเป็นหนังสือต่อหน้า นายอำเภอ และยังสามรถบอกเลิกการเช่าได้ในกรณีอื่น ๆ ได้อีก เช่น ผู้เช่านาไม่ชำระค่าเช่ารวมกันเป็นเวลา 2 ปี, ผู้เช่าให้เช่าช่วงนา, ผู้เช่าใช้พื้นที่ทำประโยชน์

อย่างอื่นนอกจากการทำนา, ผู้เช่านาจะทิ้งนาไปเกิน 1 ปี, ผู้เช่านาทำนาน้อยกว่า 75% ของจำนวนพื้นที่นาที่เช่าเป็นเวลา 2 ปีติดต่อกัน เป็นต้น

ถาม การบอกเลิกสัญญาเช่านา ทำอย่างไร

ตอบ ผู้ให้เช่านา ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อผู้เช่านา พร้อมแสดงเหตุแห่งการบอกเลิกต่อการเช่านาและต้องสำเนาหนังสือบอกเลิกต่อประธาน คชก.ตำบลอีกด้วย จึงจะสมบูรณ์

ถาม ประธาน คชก.ตำบล ได้รับสำเนาหนังสือแล้ว ต้องดำเนินการอย่างไร

ตอบ ภายใน 7 วัน นับแต่วันรับสำเนาหนังสือ ต้องแจ้งให้ผู้เช่านาทราบ เพื่อให้โอกาสคัดค้านการบอกเลิกการเช่านานั้นต่อ คชก.ตำบลภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ต่อจากนั้นก็เป็นอำนาจหน้าที่ของ คชก.ตำบลจะดำเนินการต่อไปตามหน้าที่

ถาม เมื่อครบอายุสัญญาเช่านา 6 ปีแล้ว การเช่านาจะเลิกกัน หรือไม่อย่างไร

ตอบ ระยะเวลาการเช่านายังไม่สิ้นสุดลง โดยถือว่ามีการเช่านาครั้งต่อไปอีก 6 ปี เว้นแต่ผู้ให้เช่านาจะบอกเลิกการเช่านา ซึ่งต้องมีเงื่อนไขสำคัญดังนี้คือ เจ้าของนาต้องใช้ที่นาประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเอง จะเอาที่นาไปให้คนอื่นเช่าไม่ได้, ต้องบอกเลิกเป็นหนังสือล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 ปี และต้องส่งสำเนาหนังสือบอกเลิกไปให้ คชก.ตำบล เพื่อดำเนินการต่อไปภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันส่งหนังสือบอกเลิก เป็นต้น

ถาม เจ้าของนาจะขายที่นาระหว่างการเช่านาได้หรือไม่ หรือ มีวิธีปฏิบัติอย่างไร

ตอบ ผู้ให้เช่านามีสิทธิขายนาได้ แต่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องหลายประการ อาทิเช่น ต้องทำหนังสือแจ้งให้ผู้เช่านาทราบว่าจะประสงค์จะขายนา พร้อมระบุราคา และวิธีการชำระเงิน ไปยื่นต่อประธาน คชก.ตำบล เพื่อจะได้แจ้งให้ผู้เช่านาทราบ

ภายใน 15 วัน ถ้าผู้เช่ามาประสงค์จะซื้อที่นาแปลงที่เช่านั้น ก็ต้องแสดงความประสงค์เป็นหนังสือ ยื่นต่อประธาน คชก.ตำบล ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้ง

ถ้าผู้เช่ามาปฏิบัติดังนี้แล้ว ผู้ให้เช่าต้องขายที่นาให้แก่ผู้เช่ามาก่อนบุคคลอื่น แต่ถ้าผู้เช่าไม่แสดงความจำนงจะซื้อที่นาภายในกำหนดเวลาข้างต้น หรือ ปฏิเสธเป็นหนังสือไม่ซื้อที่นา ผู้เช่าาก็หมดสิทธิซื้อที่นานั้น

ถาม การขายฝาก การแลกเปลี่ยน และการโอนชำระหนี้จำนอง ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับการขายที่นาหรือไม่

ตอบ ถือว่าเป็นการขายนาเหมือนกัน จึงต้องปฏิบัติเช่นว่าข้างต้น เช่น เดียวกัน

ถาม ถ้าผู้ให้เช่า ขายนาโดยไม่แจ้งผู้เช่าหรือไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอน ที่กล่าวแล้ว จะมีผลดีผลเสียอย่างไร

ตอบ ถ้าหากผู้ให้เช่า ไม่ปฏิบัติตามที่กล่าวให้ครบถ้วน ไม่ว่าที่นานั้นจะ ถูกโอนต่อไปยังผู้ใดก็ตาม ผู้เช่ามีสิทธิซื้อที่นาคืน ในราคาตลาดในขณะนั้น (ตอนนั้นละ เจ้าของน่าน้ำตาตก)

ถาม ถ้าผู้รับโอนหรือผู้ซื้อนา ไม่ยอมชายนาคืนให้แก่ผู้เช่า จะทำอย่างไร

ตอบ ผู้เช่ามีสิทธิร้องขอต่อ คชก.ตำบล เพื่อให้วินิจฉัย ให้ผู้รับโอนชายนาคืนให้แก่ผู้เช่าได้

ถาม การดำเนินการของ คชก.ตำบล หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่พอใจ จะมีทางปฏิบัติอย่างไรต่อไปได้หรือไม่ เพียงใด

ตอบ ดำเนินการต่อไปได้ โดยยื่นอุทธรณ์ต่อ คชก.จังหวัด ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัย จาก คชก.ตำบล แต่ต้องไม่เกิน 60 วัน นับแต่วันที่ คชก.ตำบล มีคำวินิจฉัยในเรื่องนั้น ๆ

ถาม คชก.จังหวัด คืออะไร

ตอบ เป็นชื่อย่อมาจาก คณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน, อัยการจังหวัด, เกษตรจังหวัด, ประมงจังหวัด, ปศุสัตว์จังหวัด, เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด, ผู้แทนผู้เช่านาประจำจังหวัด 4 คน, ผู้แทนผู้ให้เช่า 4 คน เป็นกรรมการและจำจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

ถาม หากคูกรณี ไม่พอใจคำวินิจฉัยของ คชก.จังหวัด จะทำอะไรต่อไปได้อีกหรือไม่

ตอบ คูกรณีที่ไม่พอใจ มีสิทธิคัดฟ้องต่อศาลได้ต่อไป ซึ่งที่นานั้นคงอยู่ในเขตอำนาจศาลนั้นได้ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ทราบคำวินิจฉัย แต่ต้องไม่เกิน 60 วัน นับแต่ คชก.จังหวัดมีคำวินิจฉัย

ถาม คดีเช่านาเคยเป็นคดีและต่อสู้คดีจนถึงที่สุดมีบ้างไหม

ตอบ มีมากเหมือนกัน สู้คดีกันจนถึงศาลฎีกา เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4315/2528 ศาลฎีกาพิพากษาโดยสรุปว่าการไม่แจ้งการขายนาค่าเช่า ให้ผู้เช่านาทราบ ผู้เช่านาย่อมมีสิทธิซื้อที่นานั้นคืนจากผู้ซื้อนามาจากผู้ให้เช่าได้ เป็นต้น หรือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3193/2534 ซึ่งวินิจฉัยโดยสรุปว่า โจทก์ทำนาพิพาทในฐานะผู้เช่า จำเลยที่ 1 (ผู้ให้เช่า) แม้จะไม่ได้ทำสัญญาเช่าเป็นหนังสือก็ต้องถือว่าเป็นการเช่าตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2524 มาตรา 5 ที่บัญญัติว่า "การเช่า" หมายความว่า การเช่า หรือการเช่าช่วง โดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่า...

ทั้งนี้ไม่ว่าการเช่าหรือการเช่าช่วงนั้นจะมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม

ดังนี้ เป็นต้น

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นเพียงหยิบเรื่องสำคัญ ๆ มาเพื่อศึกษาเบื้องต้นเท่านั้น จึงขอแนะนำเป็นข้อสังเกตส่งท้ายว่า "หากท่านมีปัญหา ควรปรึกษาทนายความ"

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

การถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของวุฒิสภา

พ.ศ. 2536

ประเพณีทอดกฐินเป็นประเพณีที่ชาวพุทธมีความนับถือกันว่าเป็นยอดของมหากุศลบุญ และเชื่อว่าจะนำมาซึ่งความสุขความเจริญทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาสู่ตนตลอดกาลนาน

การทอดกฐิน ก็คือการนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าสงฆ์ ซึ่งมีจำนวนอย่างน้อยที่สุด 5 รูป โดยมีได้มีความตั้งใจว่าจะถวายแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ซึ่งเมื่อทอดแล้วก็หมดหน้าที่ของฆราวาส เพียงแต่คอยรับอนุโมทนา เมื่อพระสงฆ์กรานกฐินเสร็จแล้วเท่านั้น ต่อจากนั้นพระสงฆ์จะมอบให้ภิกษุผู้จำพรรษาตลอด 3 เดือน ที่มีจีวรเก่ากว่าเพื่อนและเป็นผู้ฉลาดในพระธรรมวินัย เป็นผู้รับผ้ากฐินหรือเป็นผู้กรานกฐินนั่นเอง และให้ภิกษุที่จำพรรษาอยู่ในอาวาสเดียวกันนั้น อนุโมทนากฐินเท่านั้น ซึ่งนับได้ว่าได้อนิสงฆ์ในการลดหย่อนผ่อนผันจากพระธรรมวินัยบางข้อ 5 ประการ ได้คือ

1. เทียวไปในละแวกบ้านโดยไม่ต้องอาบัติน้ำด้วยจารีตสิกขาบท
2. เทียวไปโดยไม่ต้องถือไตรจีวรไปครบก็ได้ โดยมีต้องอาบัติน้ำด้วยหุตติกฐินสิกขาบท
3. ฉ้นคณะโภชนาได้โดยไม่ต้องอาบัติน้ำด้วยคณะโภชนา และปรัมปรโภชนะทั้งสองสิกขาบท
4. เก็บอดิเรกจีวรไว้ได้โดยที่ยังมิได้
5. จีวรลาภอันได้ ที่เกิดขึ้น มีขึ้นในอาวาสนั้น จีวรลาภนั้นจักเป็นของภิกษุทั้งหมด ผู้ได้กรานกฐินแล้วนั้น

การทอดกฐินนี้พระพุทธเจ้าได้กำหนดให้มีกำหนดเวลา 1 เดือน หลังจากออกพรรษาแล้ว คือ ตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึงกลางเดือน 12 และจะทอดก่อนหรือหลังไม่ได้ ในปัจจุบันประเทศไทยนิยมทอดกฐินในสองลักษณะ คือ ทอดกฐิน ณ พระอารามหลวง และทอดกฐิน ณ วัดราษฎร์

การทอดกฐิน ณ พระอารามหลวง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานผ้าพระกฐินด้วยพระองค์เอง หรือพระราชทานให้พระบรมวงศานุวงศ์ไปถวายผ้าพระกฐินแทนพระองค์บ้าง และส่วนหนึ่งได้พระราชทานให้กระทรวง ทบวง กรม กองต่าง ๆ ไปทอดบ้าง ซึ่งเรียกว่า "กฐินพระราชทานหรือกฐินหลวง"

การทอดกฐิน ณ วัดราษฎร์ ชาวบ้านก็จัดการทอดกันเองหรือบางครั้งก็ร่วมกันทอดด้วย ซึ่งเรียกว่า "กฐินสามัคคี"

ดังนั้น เมื่อถึงเทศกาลทอดกฐิน คือ หลังจากออกพรรษาแล้ว ชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธก็จะนำผ้ากฐินไปทอดตามวัดต่าง ๆ ตามอรรถภาพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งนับถือศาสนาพุทธและทรงเป็นองค์ศาสนูปถัมภกของพุทธศาสนา ก็มีได้วางเว้นการพระราชทานผ้ากฐินในเทศกาลนี้ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานด้วยพระองค์เองบ้าง จะพระราชทานให้ผู้แทนพระองค์เป็นผู้ทอดแทนพระองค์บ้าง และส่วนหนึ่งก็ได้พระราชทานให้กระทรวง ทบวง กรม กองต่าง ๆ นำไปทอดถวายแทนพระองค์บ้าง

ในปี พ.ศ. 2536 วุฒิสภา ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณนี้เป็นครั้งแรก นำโดย ฯพณฯ นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานวุฒิสภา พร้อมด้วยภริยา บุตร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองของวุฒิสภา นำผ้ากฐินพระราชทานไปทอดถวายพระภิกษุสงฆ์ที่จำพรรษา ณ วัดพระนอนจักรสีห์ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2536 เวลา 10.00 นาฬิกา

ขณะนั้น วัดพระนอนจักรสีห์ เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร มีพระครูประสานนวกิจ (ประสานต์) เป็นเจ้าอาวาส และมีพระสงฆ์ที่ร่วมจำพรรษาในวิหารเดียวกัน 14 รูป และสามเณร 11 รูป ที่ร่วมรับพระราชทานผ้าพระกฐินในครั้งนั้น

เครื่องกฐินในครั้งนั้นประกอบด้วย

เครื่องสักการะบูชา

กอปรด้วย

- ผ้าห่มพระประธาน 1 ผืน
- เทียนพระปาติโมกข์ 1 มัด

องค์พระกฐิน

กอปรด้วย

- ไตรจีวร 1 ไตร
- ผ้ากฐินหุสสะ (ผ้าขาว) 1 ผืน
- บาตรอย่างดีพร้อมถุงบาตรสีเหลือง 1 ใบ
- พรหมปูนอน 1 ผืน
- หมอนหนุนปลอกสีเหลือง 1 ใบ
- กานวมพร้อมถ้วยชา 1 ชุด
- ปิ่นโตลูมิเนียม 1 ถาด
- ซ้อนล้อมคาว - หวาน พร้อมถุงพลาสติก 1 ชุด
- ผ้าเช็ดตัวขนหนูสีเหลือง 1 ผืน
- ผ้าห่มนอนขนหนูสีเหลือง 1 ผืน
- กระเป๋ากายสาร (สีน้ำตาล) 1 ใบ
- กระติกน้ำร้อนขนาดบรรจุ 1 ลิตร 1 ใบ

เครื่องมือโยธา

กอปรด้วย

- ฆ้องตีตม 1 อัน

- คิมปากจิ้งจก 1 อัน

- คิมลือค 1 อัน

การประกอบพิธีเริ่มขึ้นเมื่อเวลา 09.50 นาฬิกา เมื่อ ๖พณฯ ประธาน วุฒิสภา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์ พร้อม คุณหญิง อัมพร ฤชุพันธุ์) คณะสมาชิก วุฒิสภา ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผู้อำนวยการโรงเรียนสิงหพาทู "ประสานมิตรอุปถัมภ์" อาจารย์ใหญ่โรงเรียนชุมชนวัดพระนอนจักรสีห์ และคณะ นักเรียนรอให้การต้อนรับ พร้อมกับมีการบรรเลงเพลงมหาฤกษ์จากคณะวงดนตรี ของนักเรียนโรงเรียนสิงหพาทู "ประสานมิตรอุปถัมภ์" ประธาน เดินผ่านแถว นักเรียนไปจนถึงโต๊ะบูชาบริเวณพระอุโบสถ ซึ่งมีพระบรมฉายาลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประธานถวายความเคารพ แล้วประธานได้อัญเชิญ ผ้าพระกฐินพระราชทานในลักษณะอุ้มประคอง ยืนตรงและถวายความเคารพ วงดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เมื่อจบแล้วประธานถวายนับอีกครั้ง หนึ่ง แล้วเข้าสู่พระอุโบสถ

เมื่อถึงพานแว่นฟ้า ซึ่งตั้งอยู่หน้าอาสน์สงฆ์ตรงพระสงฆ์รูปที่ 2 ประธาน จะวางผ้ากฐินพระราชทานลงบนพานแว่นฟ้า ต่อจากนั้น ประธาน จุดธูปเทียน เครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัยแล้ว กราบ 3 ครั้ง แล้วเข้านั่งที่ซึ่งจัดไว้ เจ้าหน้าที่ ก็อาราธนาศีล เมื่ออาราธนาศีลจบแล้ว ประธาน ไปที่พานแว่นฟ้า หยิบผ้าห่มพระ ประธานส่งให้เจ้าหน้าที่นำไปมอบแก่ไวยาวัจกร แล้วยกผ้าพระกฐินขึ้นประคองหัน หน้าไปทางพระประธาน พนมมือว่า โนม 3 จบ เสร็จแล้วหันหน้าไปทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้าพระกฐินดังนี้

"ผ้าพระกฐินทานกับทั้งผ้าอันสงฆ์บริวารทั้งปวงนี้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรามาชิตี จักรีนฤพดินทร สยามมินทรราชิราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ กอปรด้วย พระราชศรัทธา โปรดเกล้าฯ ให้ข้าพเจ้า นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานวุฒิสภา พร้อม

ด้วยภริยา บุตร สมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองของวุฒิสภา น้อมนำมาถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ ซึ่งจำพรรษากาลถ้วนไตรมาส ณ วัดพระนอนจักรสีห์ ขอพระสงฆ์จงรับผ้าพระกฐินทานนี้ กระทำกฐินตถการกิจตามพระบรมพุทธานุญาตนั้น เทอญ (ในระหว่างผู้ที่เป็นประธานเข้าสู่สถานที่ประกอบพิธี ผู้ที่อยู่ในพิธีต้องยืนขึ้น แสดงความเคารพจนประธาน ว่าคำถวายผ้าพระกฐินจบ จึงนั่งลงพร้อมกัน)

เมื่อกล่าวคำถวายผ้าพระกฐินพร้อมด้วยเทียนปาติโมกข์เรียบร้อยแล้ว ประธาน ประเคนพระสงฆ์ รูปที่ 2 เสร็จแล้วเข้านั่งที่ที่จัดไว้ ต่อจากนั้นพระสงฆ์ทำพิธีกรรมจนเสร็จแล้ว พระสงฆ์รูปรองจะออกไปครองผ้า เสร็จแล้วกลับเข้าไปยังอาสน์สงฆ์ ประธาน จะเริ่มถวายเครื่องกฐินพระราชทานแต่รูปรองตั้งแต่บาตร เป็นต้นไป จนถึงเครื่องมือก่อสร้าง และตามด้วยเครื่องไทยธรรมที่จัดเพิ่มเติม ต่อจากนั้นผู้มีเกียรติก็ร่วมถวายเครื่องไทยธรรมที่จัดเพิ่มเติมแด่พระสงฆ์ เมื่อถวายเครื่องกฐินและเครื่องไทยธรรมเรียบร้อยแล้วพระสงฆ์อนุโมทนา และในระหว่างที่พระสงฆ์อนุโมทนา ประธานจะกรวดน้ำ หลังจากพระสงฆ์อนุโมทนาจบแล้ว ประธานจะถวายปัจจัยบำรุงพระอารามกับพระรูปรอง แล้วมากราบพระรัตนตรัย และออกจากพระอุโบสถมาเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในระหว่างทำความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น วงดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นอันเสร็จพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน เมื่อเสร็จพิธีถวายผ้าพระกฐินแล้ว คณะฯ ได้ร่วมกันถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ ณ บริเวณศาลาการเปรียญแล้ว ประธาน ก็ได้มอบทุนการศึกษา จำนวน 20 ทุน ๆ ละ 3,000.-บาท แก่โรงเรียนสิงหพาทู "ประสานมิตรอุปถัมภ์" ในระดับมัธยมต้น 10 ทุน มัธยมปลาย 10 ทุน มอบทุนอาหารกลางวัน จำนวน 10,000.- บาท แก่โรงเรียนชุมชนวัดพระนอนจักรสีห์ฯ และมอบของที่ระลึกคือเครื่องเล่นดนตรี เป็น แซ็กโซโฟน จำนวน 1 ตัว แก่โรงเรียนสิงหพาทู "ประสาน

มิตรอุปถัมภ์" และมอบของที่ระลึกชุดเครื่องรับโทรทัศน์สี ขนาด 20 นิ้ว พร้อมเครื่องเล่นวีดีโอเทป แก่โรงเรียนชุมชนวัดพระนอนจักรสีห์ เป็นอันเสร็จสมบูรณ์ในการทอดกฐินพระราชทาน ในปี พ.ศ. 2536 จนกระทั่งเวลา 13.30 นาฬิกา คณะฯ จึงได้เดินทางกลับ

และในการดำเนินการนี้ ได้ประสบผลสำเร็จด้วยดีนั้น นอกจากจะได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมที่ไว้วางพระราชหฤทัย พระราชทานองค์พระกฐินหลวงให้ไปถวายแทนพระองค์แล้วยังมีผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาจำนวนหนึ่งได้ร่วมบริจาคเครื่องไทยธรรมและปัจจัยร่วมในขบวนกฐินพระราชทานครั้งนี้ ดังนี้

- ฯพณฯ นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานวุฒิสภา บริจาค	10,000.-	บาท
พร้อมเครื่องมือช่างไม้ 1 ชุด		
- นายเจริญ สิริวัฒนภักดี	บริจาค 100,000.-	บาท
- นายวิฑูรย์ ภัทรเลาหะ	บริจาค 21,000.-	บาท
- นายพากเพียร วิริยะพันธุ์	บริจาค 50,000.-	บาท
- นายสุทธิเกียรติ จิราธิวัฒน์	บริจาค 3,000.-	บาท
- นายกรพจน์ อัครวินวิจิตร	บริจาค 2,000.-	บาท
- นายพรเทพ พรประภา	บริจาค 10,000.-	บาท
- นายไพโรจน์ ลำซ่า	บริจาค 2,000.-	บาท
- นายวีระ รมยะรูป	บริจาค 4,500.-	บาท
- นางวีณา เชิดบุญชาติ	บริจาค 10,000.-	บาท
- นายไพโรจน์ เปี่ยมพงษ์สานต์	บริจาค 20,000.-	บาท
- นายวิรุฬ เตชะไพบูลย์	บริจาค 1,000.-	บาท
- นายเกษม ณรงค์เดช	บริจาค 2,000.-	บาท
- พลโท นพ พินสายแก้ว	บริจาค 3,000.-	บาท

- นายประสงค์ โฆษิตานนท์	บริจาค	2,000.-	บาท
- นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา	บริจาค	500.-	บาท
- นายสมศักดิ์ ลีสวัสดิ์ตระกูล	บริจาค	10,000.-	บาท
- นายวิชัย กฤษดาธานนท์	บริจาค	200,000.-	บาท
- นายปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ	บริจาค	20,000.-	บาท
- พลเอก จรินทร์ สว่างวรรณ	บริจาค	1,000.-	บาท
- นายศิริ เกวลินสุภดี	บริจาค	500.-	บาท
- นายวัฒนา รัตนวิจิตร	บริจาค	300.-	บาท
- นายกำชัย เรืองกาญจนเศรษฐ์	บริจาค	500.-	บาท
- พลโท พบสุข สุธรานนท์	บริจาค	500.-	บาท
- พลอากาศเอกวีระ กิจจาทร	บริจาค	1,000.-	บาท
- นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์	บริจาค	500.-	บาท
- นางจริยา เจียมวิจิตร	บริจาค	1,000.-	บาท
- ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	บริจาค	6,400.-	บาท
- นายชัชวาล อภิบาลศรี	บริจาค	แท็บเล็ต 1 ตัว	
- คุณหญิงนิรมล สุริยสัจย์	บริจาค	โทรทัศน์สีพร้อมวีดีโอเทป	

1 ชุด

การทอดผ้ากฐินจึงเป็นประเพณีอันดีงามของชาวพุทธมาแต่โบราณกาลรวมทั้งประเทศไทยที่มีประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธด้วย และนับได้ว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทยตราบนานทุกวันนี้

ต้นฉบับเป็นหน้าว่าง

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

กำเนิดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 นั้น สืบเนื่องมาจากที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คณะ รสช.) ซึ่งนำโดย พลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศเป็นผลสำเร็จ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ผลจากการยึดอำนาจการปกครองในครั้งนั้นและด้วยเหตุที่คณะ รสช. ต้องการจะให้มียุทธธรรมฉบับใหม่ที่เหมาะสมสำหรับการปกครองประเทศให้เป็นไปอย่างราบรื่นและเอื้ออำนวยให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและให้เหมาะสมแก่สภาพของประเทศพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมชนในชาติ คณะ รสช. จึงได้ประกาศให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 แต่คณะ รสช. เห็นว่า ในการที่จะจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้น ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ดังนั้น เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2534 จึงได้ประกาศให้ใช้ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน จนกว่าจะจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แล้วเสร็จและประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับถาวรต่อไป ซึ่งในธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 นี้เองได้กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ทำหน้าที่ในการจัดทำรัฐธรรมนูญ

การจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ได้เริ่มขึ้น

หลังจากที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 292 คน เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2534 ต่อมาเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2534 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมี นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นประธานสภาฯ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ในการยกร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการชุดนี้มีจำนวน 20 คน ประกอบด้วยนักวิชาการ 7 คน นักกฎหมาย 6 คน ฝ่ายตุลาการ 1 คน ฝ่ายอัยการ 1 คน ฝ่ายปกครอง 1 คน ฝ่ายต่างประเทศ 1 คน ฝ่ายทหาร 1 คน และนักการเมืองอีก 2 คน

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธานคณะกรรมการและมีนายทักษพล เจียมวิจิตร เป็นเลขานุการคณะกรรมการ ได้เริ่มดำเนินการยกร่างรัฐธรรมนูญ การยกร่างครั้งนี้ ได้นำเอารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มาเป็นหลักและแนวทางในการพิจารณายกร่าง นอกจากนี้ ยังได้นำเอาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน นักศึกษา นักวิชาการ รวมทั้งองค์กรต่าง ๆ มาประกอบในการพิจารณาด้วย เมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ยกร่างเสร็จ จึงได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญฯ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2534 ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ในวาระที่หนึ่ง เมื่อวันที่ 26, 27 และ 28 สิงหาคม 2534 โดยได้ลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญฯ ไว้พิจารณา และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฯ ในวาระที่สองขึ้นกรรมการ จำนวน 25 คน

คณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีนายโอสถ โกศิน เป็นประธานคณะกรรมการ และมีนาย โทเม่น ภทรภิรมย์ เป็นเลขานุการคณะกรรมการ ได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว และได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญฯ พร้อมด้วยรายงานผลการพิจารณาต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2534 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ในวาระที่สอง เมื่อวันที่ 19, 20 และ 21 พฤศจิกายน 2534 หลังจากที่สภานิติบัญญัติ

แห่งชาติได้พิจารณาในวาระที่สองเสร็จแล้ว 3 วัน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้พิจารณาทบทวนร่างรัฐธรรมนูญ เป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2534 เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาสรุปทั้งร่างเสร็จแล้ว ได้รอการพิจารณาไว้อีก 15 วัน แล้วจึงพิจารณาในวาระที่สาม เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2534 โดยได้ลงมติเห็นชอบ ให้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้

ต่อมาเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2534 นายอุกฤษ มงคลนาวิน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้นำร่างรัฐธรรมนูญ ที่ผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย พระมหากษัตริย์ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2534 นับเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 15

สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มีดังนี้

บททั่วไป รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันเดียว มีรูปแบบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกำหนดให้อำนาจอธิปไตย ซึ่งมีอยู่ 3 อำนาจ คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ มาจากประชาชน โดยให้พระมหากษัตริย์ ทรงใช้อำนาจทั้งสาม ผ่านทาง รัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล

บทที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้ฐานะขององค์พระมหากษัตริย์ ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และผู้ใดจะกล่าวหา หรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก และทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้กำหนดให้พระมหากษัตริย์

ทรงเลือกและแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ มาเป็นคณะองคมนตรี เพื่อทำหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่ทรงปรึกษาและมีหน้าที่อื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

บทที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้บุคคลทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพ แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และให้บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมายและให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

บทที่เกี่ยวกับหน้าที่ของชนชาวไทย รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้บุคคลทุกคนมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และให้มีหน้าที่อื่นอีกตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

บทที่เกี่ยวกับแนวนโยบายแห่งรัฐ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดนโยบายแห่งรัฐไว้ เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับการออกกฎหมายและการกำหนดเป็นนโยบายของรัฐ

บทที่เกี่ยวกับรัฐสภา รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วย 2 สภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร โดยให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานรัฐสภา

วุฒิสภา ประกอบไปด้วย สมาชิกซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรืออาชีพต่าง ๆ มีจำนวน 270 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 6 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง โดยมีเงื่อนไขกำหนดไว้ว่า เมื่อครบ 3 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งครั้งแรก ให้สมาชิกวุฒิสภาจับสลากออกจากตำแหน่งจำนวนกึ่งหนึ่ง และเมื่อครบ 6 ปีแล้ว ให้สมาชิกวุฒิสภาส่วนที่เหลือจากการจับสลาก จำนวนกึ่งหนึ่งออกจากตำแหน่ง และให้มีการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเท่ากับจำนวนที่ออก เข้ามาแทนทุก 3 ปี โดย

ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

สภาผู้แทนราษฎรนั้น ให้ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎร มีจำนวน 360 คน จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละจังหวัด ให้คำนวณตามเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน โดยเฉลี่ยจำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานของการทะเบียนราษฎร ที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ส่วนหลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้งการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีวาระ 4 ปี นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร โดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

บทที่เกี่ยวกับคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดคณะรัฐมนตรีประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน และรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน 48 คน ทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน และคณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินจะต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แถลงไว้ รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกัน ต่อวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

บทที่เกี่ยวกับศาล รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้มีศาล 2 ประเภท คือ 1) ศาลยุติธรรม และ 2) ศาลทหาร โดยให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้พิพากษาของศาลยุติธรรมและตุลาการของศาลทหาร มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย

บทที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้จัดการปกครองท้องถิ่น เป็นไปตามหลักของการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของ

ประชาชนในท้องถิ่น โดยให้รัฐควบคุมกำกับดูแลการปกครองท้องถิ่นเท่าที่จำเป็น เพื่อการคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และประโยชน์ของประเทศ เป็นส่วนรวม การจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่น ให้มีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยเน้นให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งเป็นหลัก

บทที่เกี่ยวกับตุลาการรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วย 1) ตุลาการรัฐธรรมนูญโดยตำแหน่ง ได้แก่ ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานศาลฎีกา อัยการสูงสุด และ 2) ตุลาการรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิอีก 6 คน ซึ่งวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร แต่งตั้ง จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในสาขานิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ สภาละ 3 คน และให้ตุลาการรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระคราวละ 4 ปี

ให้ตุลาการรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่ในการตีความรัฐธรรมนูญและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ถือเป็นเด็ดขาดและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บทที่เกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจะกระทำได้อีกแต่โดยให้ 1) คณะรัฐมนตรี หรือ 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และพรรคการเมืองที่สมาชิกผู้นั้นสังกัด อยู่มีมติให้เสนอได้ หรือ 3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองซึ่งสมาชิก สังกัดอยู่ มีมติให้เสนอได้ และสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งใน สามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม และให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ และเมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย พระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญต่อไป

บทเฉพาะกาล รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดบทเฉพาะกาลเอาไว้ ดังนี้

(1) ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534 ทำหน้าที่รัฐสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ต่อไปจนกว่าจะถึงวันเลือกตั้งทั่วไป

(2) ให้คณะองคมนตรี ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เป็นคณะองคมนตรี ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

(3) ให้คณะรัฐมนตรี ที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ดำรงตำแหน่งเป็นคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไป และเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ก็ให้ปฏิบัติหน้าที่ไปอีก จนกว่าจะมีคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่มารับหน้าที่แทน

(4) ในวาระเริ่มแรก ให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาในวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (22 มีนาคม 2535) โดยให้ประธานสภาการศึกษา ความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และให้สมาชิกวุฒิสภาชุดนี้ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี เมื่อครบ 4 ปีแล้ว ให้บทเฉพาะกาลข้อนี้เป็นอันยกเลิกไป

(5) ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เสร็จสิ้นภายใน 120 วัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

(6) ในวาระเริ่มแรก การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี และการพิจารณาขออนุมัติพระราชกำหนดให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่สมาชิกวุฒิสภาเข้าชื่อหรือร่วมเข้าชื่อในการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีไม่ได้ และเมื่อครบ 4 ปีแล้ว ให้บทเฉพาะกาลข้อนี้เป็นอันยกเลิกไป

(7) ในวาระเริ่มแรก ให้วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญภายใน 310 วันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมสามัญของรัฐสภา

ครั้งแรก ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้มา ก็ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเข้ามา แบ่งเป็น สองระยะด้วยกัน คือ

ระยะแรก ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป พรรคความหวังใหม่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคพลังธรรม และพรรคเอกภาพ ได้ร่วมกันเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2535 จำนวน 4 ฉบับ คือ

ฉบับแรก คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เสนอโดย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ กับคณะ โดยขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 86 เพื่อกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และแก้ไขมาตรา 157 เพื่อกำหนดให้นำข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร มาใช้ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ฉบับที่สอง คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เสนอโดย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ กับคณะ โดยขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 127 เพื่อกำหนดให้การประชุมในสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สองของรัฐสภา ให้วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาเรื่องอื่นใดได้ เช่นเดียวกับการประชุมในสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

ฉบับที่สาม คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เสนอโดย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ กับคณะ โดยขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 151 และมาตรา 219 เพื่อแก้ไขให้อำนาจ

ของวุฒิสภา เป็นเพียงสภายับยั้งหรือกลั่นกรองร่างกฎหมายเท่านั้น

ฉบับที่สี่ คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เสนอโดย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ กับคณะ โดยขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 159 เพื่อกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ต่อมาในระหว่างวันที่ 17 - 21 พฤษภาคม 2535 ได้มีประชาชน นักศึกษา นักวิชาการ กลุ่มพรรคการเมือง และสื่อมวลชนที่คัดค้านการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ของพลเอก สุจินดา คราประยูร เพราะเห็นว่าไม่ได้เป็นผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง และเป็นการสืบทอดอำนาจของคณะ รสช. จนทำให้มีการชุมนุมประท้วง และได้เกิดความรุนแรงขึ้น จนถึงขั้นมีการใช้กำลังปะทะกัน ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก

วันที่ 22 พฤษภาคม 2535 นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม และพรรคร่วมรัฐบาล จึงได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม เข้ามาอีก 4 ฉบับด้วยกัน

ฉบับแรก คือร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เสนอโดย นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม กับคณะ โดยขอแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 86 เพื่อกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และแก้ไขมาตรา 157 เพื่อกำหนดให้นำข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร มาใช้ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมาตรา 200 เพื่อกำหนดองค์ประกอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ฉบับที่สอง คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เสนอโดย นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม กับคณะ โดยขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 127 เพื่อกำหนดให้วุฒิสภา

และสภาผู้แทนราษฎร สามารถดำเนินการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัด
ในระหว่างสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

ฉบับที่สาม คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ ...) พุทธศักราช เสนอโดย นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรค
สามัคคีธรรม กับคณะ โดยขอแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 221 และให้ยกเลิกมาตรา 151
เพื่อกำหนดให้อำนาจของสมาชิกวุฒิสภา และระยะเวลาในการใช้บทเฉพาะกาล
ที่เกี่ยวกับอำนาจของวุฒิสภาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ฉบับที่สี่ คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เสนอโดย นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรค
สามัคคีธรรม กับคณะ โดยขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 159 เพื่อกำหนดให้
นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรให้การสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอโดย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ
หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ กับคณะ จำนวน 4 ฉบับ และที่เสนอโดย นายณรงค์
วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม กับคณะ อีก 4 ฉบับนั้น ประธานรัฐสภา
ได้นำบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง
วันจันทร์ที่ 25 พฤษภาคม 2535 และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้พิจารณาร่าง
รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ทั้ง 8 ฉบับในวาระที่หนึ่ง ในคราวประชุมร่วมกันของ
รัฐสภาประจำปี พ.ศ.2535 ครั้งที่ 3 (สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง) วันจันทร์ที่ 25
พฤษภาคม 2535 ในการพิจารณาครั้งนี้ที่ประชุมเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมทั้ง 8 ฉบับที่เสนอนั้น มีเรื่องทำนองเดียวกันอยู่เป็นบางฉบับ จึงได้นำ
เอาเรื่องทำนองเดียวกันมารวมพิจารณาพร้อมกัน ดังนี้

1. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...)

พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 86 และมาตรา 157) ฉบับที่เสนอโดย พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ กับคณะ รวมพิจารณากับ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 86 มาตรา 157 และมาตรา 200) ฉบับที่เสนอโดย นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม กับคณะ ผลการพิจารณาในวาระ ที่ 1 ที่ ประชุมได้ลงมติรับหลักการร่างรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ

หลังจากนั้นที่ประชุมได้มีมติให้พิจารณาในวาระที่ 2 โดยกรรมาธิการเต็มสภา ตามที่ได้มีสมาชิกขอเสนอญัตติให้คงใช้ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. 2527 ข้อ 108 ที่กำหนดให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาในวาระที่ 2 โดยถือเอาร่างของนายณรงค์ วงศ์วรรณ กับคณะ เป็นหลักในการพิจารณา

2. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 127) ฉบับที่เสนอโดย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ กับคณะ รวมพิจารณากับร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (ยกเลิกมาตรา 127) ฉบับที่เสนอโดย นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม กับคณะ ผล การพิจารณาในวาระที่ 1 ที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการทั้งสองฉบับ

หลังจากนั้นที่ประชุมได้มีมติให้พิจารณาในวาระที่ 2 โดยกรรมาธิการเต็มสภา ตามที่ได้มีสมาชิกเสนอญัตติขอให้คงใช้ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. 2527 ข้อ 108 ที่กำหนดให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาในวาระที่ 2 โดยถือ เอาร่างของ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ กับคณะ เป็นหลักในการพิจารณา

3. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 151 และมาตรา 219) ฉบับที่เสนอโดย พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ กับคณะ รวมพิจารณากับ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช

(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 151 และมาตรา 221) ฉบับที่เสนอโดย นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม กับคณะ ผลการพิจารณาในวาระที่ 1 ที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการทั้งสองฉบับ

หลังจากนั้นที่ประชุมได้มีมติให้พิจารณาในวาระที่ 2 โดยกรรมาธิการเต็มสภาตามที่สมาชิกเสนอญัตติ ขอให้ตั้งใช้ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. 2527 ข้อ 108 ที่กำหนดให้ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาในวาระที่ 2 โดยให้ถือเอาร่างของ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ กับคณะ เป็นหลักในการพิจารณา

4. ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 159) ฉบับที่เสนอโดย พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่กับคณะ พิจารณารวมกับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 159) ฉบับที่เสนอโดย นายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม กับคณะ ผลการพิจารณาในวาระที่ 1 ที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการทั้งสองฉบับ

หลังจากนั้นที่ประชุมได้มีมติให้พิจารณาในวาระที่ 2 โดยกรรมาธิการเต็มสภา ตามที่สมาชิกเสนอญัตติ ขอให้ตั้งใช้ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. 2527 ข้อ 108 ที่กำหนดให้ตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาในวาระที่ 2 โดยให้ถือเอาร่างของนายณรงค์ วงศ์วรรณกับคณะ เป็นหลักในการพิจารณา

เมื่อที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 8 ฉบับ และได้พิจารณาในวาระที่สองโดยกรรมาธิการเต็มสภาแล้ว ที่ประชุมก็ได้รอกการพิจารณาไว้เป็นเวลา 15 วัน จึงได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ในวาระที่สาม ในคราวประชุมร่วมกันของรัฐสภา ประจำปี พ.ศ. 2535 ครั้งที่ 4 (สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ 10 มิถุนายน 2535 ผลการพิจารณาในวาระที่สาม มีดังนี้

ฉบับที่หนึ่ง คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 86 มาตรา 157 และมาตรา 200 ที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่ 3 เห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ ด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบด้วย เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ฉบับที่สอง คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ซึ่งที่ให้ยกเลิกความในวรรคสี่ของมาตรา 127 ที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่ 3 เห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ ด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ฉบับที่สาม คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ที่ให้ยกเลิกมาตรา 151 มาตรา 219 และมาตรา 221 ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่ 3 เห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ ด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ฉบับที่สี่ คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช .. ที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 159 ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่ 3 เห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ ด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

เมื่อร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ..) พุทธศักราช... ทั้ง 4 ฉบับ ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว นายกรัฐมนตรีจึงได้นำเอาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2535 ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2535 และร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2535 ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2535 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2535 ซึ่งทำให้รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ทั้ง 3 ฉบับ มีผลใช้บังคับ

ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2535 เป็นต้นไป

ส่วนร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2535 นายกรัฐมนตรีได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2535 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2535 ซึ่งทำให้รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน 2535 เป็นต้นไป

ระยะที่สอง ตามที่รัฐบาล ภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายเอาไว้ในนโยบายการเมืองและการบริหารราชการ ข้อที่ 1.1 จะให้การสนับสนุนการดำเนินการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น และต่อมาก็ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งพรรครัฐบาลและพรรคฝ่ายค้านได้เสนอญัตติขอตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 รวม 7 ฉบับด้วยกัน ดังนี้

ฉบับแรก คือ ญัตติด่วน เรื่อง ตั้งกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ เสนอโดย นายจำลอง ครุฑขุนทด กับคณะ

ฉบับที่สอง คือ ญัตติ เรื่องขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 เสนอโดย พลตำรวจเอก ประมาณ อติเรกสาร กับคณะ

ฉบับที่สาม คือญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อศึกษาแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 เสนอโดย นายพินิจ จารุสมบัติ กับคณะ

ฉบับที่สี่ คือ ญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาศึกษาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 เสนอโดย นายวิเชียร คันฉ่อง กับคณะ

ฉบับที่ห้า คือ ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 เสนอโดย นายมนตรี พงษ์พานิช

ฉบับที่หก คือ ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 เสนอโดย นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ กับคณะ

ฉบับที่เจ็ด คือ ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1, 2, 3 และ 4) พ.ศ. 2535 เสนอโดย นายเฉลิมชัย เอียสกุล กับคณะ

สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาญัตติทั้ง 7 ฉบับ ไปพร้อมกัน ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ประจำปี พ.ศ. 2535 ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ 14 ตุลาคม 2535 และได้ลงมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อทำการพิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

เมื่อคณะกรรมการวิสามัญชุดดังกล่าว ซึ่งมีนายชุมพล ศิลปอาชา เป็นประธานคณะกรรมการ และมีนายจำลอง ครุฑขุนทด เป็นเลขาธิการ คณะกรรมการ ได้พิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว จึงได้เสนอรายงานผลการพิจารณาให้สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2536 และสภาผู้แทนราษฎรก็ได้มีมติเห็นชอบด้วยกับรายงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ

ในขณะนั้นก็ได้มีประชาชน นักศึกษา นักวิชาการ และองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งสื่อมวลชน ได้ร่วมกันรณรงค์ และสนับสนุนให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้เป็นประชาธิปไตยโดยมากยิ่งขึ้นโดยเร็ว

ต่อมาได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรครัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน เสนอร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม ต่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณารวม 9 ฉบับ ดังนี้

ฉบับแรก คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เพื่อปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติม ในหมวด 3 บทที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย, หมวด 4 บทที่เกี่ยวกับหน้าที่ของชนชาวไทย, หมวดที่ 5 บทที่เกี่ยวกับแนวนโยบายแห่งรัฐ, หมวด 6 บทที่เกี่ยวกับรัฐสภา, หมวด 7 บทที่เกี่ยวกับคณะรัฐมนตรี, หมวด 8 บทที่เกี่ยวกับศาล, หมวด 9 บทที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น, หมวด 10 บทที่เกี่ยวกับตุลาการรัฐธรรมนูญ และหมวด 11 บทที่เกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งให้แก้ไขตั้งแต่มาตรา 24 ถึง มาตรา 211 เสนอโดย พลตำรวจเอกประมาณ อดิเรกสาร หัวหน้าพรรคชาติไทย กับคณะ เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2537 และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ได้พิจารณาในวาระที่หนึ่ง ในคราวประชุม ครั้งที่ 1 (สมัยวิสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 31 มีนาคม 2537 ผลการพิจารณาปรากฏว่า ที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติม ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ในวาระที่สองชั้นกรรมาธิการ จำนวน 45 คน

ฉบับที่สอง คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 94 เพื่อกำหนดให้จำนวนของสมาชิกวุฒิสภามีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยให้มีจำนวนเพียงหนึ่งในสามของ

จำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร เสนอโดยนายชวน หลีกภัย กับคณะ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2537 และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ได้พิจารณาในวาระที่หนึ่งในคราวประชุมครั้งที่ 2 (สมัยวิสามัญ) วันศุกร์ที่ 1 เมษายน 2537 ผลการพิจารณาปรากฏว่า ที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการ แต่คะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ จึงทำให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่สองนี้ตกไป

ฉบับที่สาม คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 99 และมาตรา 100 เพื่อกำหนดให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยให้แต่ละจังหวัด มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ตามเกณฑ์จำนวนราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน และให้คำนวณตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง

ฉบับที่สี่ คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พุทธศักราช ที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 103 (2) เพื่อกำหนดให้อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยให้ผู้มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง ขึ้นไปเป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง

ฉบับที่ห้า คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่...) พุทธศักราช ที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 106 วรรคหนึ่ง เพื่อกำหนดให้การส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งทั่วไปของพรรคการเมือง ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยให้พรรคการเมืองที่สมาชิกจะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้ ต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้ารับสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีได้ในการเลือกตั้งครั้งนั้น

ฉบับที่หก คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 116 วรรคหนึ่ง เพื่อกำหนดให้

การแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดในบรรดาพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดไม่ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ฉบับที่เจ็ด คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 123 และมาตรา 149 เพื่อกำหนดสิทธิในการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยให้เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นเป็นผู้มีสิทธิที่จะตั้งกระทู้ถามได้

ฉบับที่แปด คือ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 153 และมาตรา 154 เพื่อกำหนดให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการมีอำนาจสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ได้ด้วย

และฉบับที่เก้า คือร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 194 ทวิ เพื่อกำหนดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับศาลปกครอง เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมในฉบับที่สามถึงฉบับที่เก้า นั้น นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้เสนอในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร่วมกับคณะเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2537 และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในฉบับที่สามถึงฉบับที่เก้า ในวาระที่หนึ่ง ในคราวประชุมครั้งที่ 3 (สมัยวิสามัญ) วันพฤหัสบดีที่ 28 เมษายน 2537 และที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง ในคราวประชุมครั้งที่ 4 (สมัยวิสามัญ) วันศุกร์ที่ 29 เมษายน 2537 ผลการพิจารณา ปรากฏว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่สามถึงฉบับที่เก้า ที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการ แต่คะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่

สามถึงฉบับที่เก้าจึงตกไป

หลังจากที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ได้ลงมติรับหลักการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่เสนอโดย พลตำรวจเอก ประमाण อติเรกสาร หัวหน้าพรรคชาติไทยกับคณะ ไว้พิจารณา และได้มีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาแล้วนั้น ต่อมาคณะกรรมการวิสามัญ ซึ่งมีนายประจวบ ไชยสาส์น เป็นประธานคณะกรรมการวิสามัญ และมีนายจำลอง ครุฑขุนทด เป็นเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้เริ่มพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับดังกล่าว ในวันที่ 5 เมษายน 2537 และได้พิจารณาแล้วเสร็จ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2537 และได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ที่คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาเสร็จแล้ว พร้อมด้วยรายงานผลการพิจารณาให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

โดย ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ข้อมูล 10 ต.ค. 2537

13738

สว

01

8.232831

2537

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ที่ระลึกเนื่องในการถวายผ้าพระกฐิน
พระราชทานของวุฒิสภา

